

Kommittémotion

Motion till riksdagen 2017/18:3747

av **Penilla Gunther m.fl. (KD)**

Utgiftsområde 24 Näringsliv

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	1
Förslag till riksdagsbeslut.....	3
Nuläget för näringslivet.....	7
Kristdemokraternas syn på näringsfrågor	8
Kristdemokratisk politik för både små och stora företag.....	8
Innovationssystemet	9
Besök och möten	11
Stimulera till möten i Sverige	11
Harmonisera momssatser inom besöksnäringen.....	12
Besöksnäringen som jobb- och integrationsmotor	12
Gårdsförsäljning	12
Värna och utveckla tjänstesektorn.....	13
Regeringens försämring av RUT	14
RUT-avdrag för tvätteritjänster	14
Fortsatt utveckling av RUT och ROT.....	15
Omsorgs-RUT	15
RUT-avdrag för matlagning, inköp och leverans.....	15
RUT-avdrag för fixartjänster	16
Installations-ROT.....	16
Goda villkor för företagande	16
Enklare uppgiftslämnande	17
Regelrådet.....	17
Harmonisera trygghetssystemen för egenföretagare	17
Utveckling av Sveriges industrier	18
Fortsatt god konkurrenskraft.....	18

Kompetensförsörjning för industriföretag	19
Infrastruktur	20
Finansiering	21
Omstrukturering av riskkapital	21
Finansiering för mångfalden av företag.....	21
Crowdfunding	23
Sänk kravet på aktiekapital och se över finansieringsmöjligheter.....	23
Konkurrenskraftiga skatter på delägarskap – personaloptioner.....	24
3:12-reglerna.....	25
Beskattning av hobbyodlare och mindre verksamheter.....	25
Delningsekonomin.....	26
Företag inom välfärdssektorn	27
Olika driftsformer – behov av jämlika villkor.....	29
Den sociala ekonomins företagande	29
Arbetsintegrerande sociala företag, ASF	30
Insatser för att bredda synen på företagande i civila samhället	31
Life science.....	31
Utveckling av nya företag och produkter	31
Snabbare processer för nya produkter	32
Upphandling – konkurrens	34
Upphandling för att skapa marknad för innovationer.....	34
Ökad kunskap om olika associationsformer i upphandlingar.....	34
Offentliga bolags och myndigheters konkurrens med privata verksamheter	35
Export och frihandel.....	36
Exportstrategi.....	38
Migration viktigt för ökad handel.....	38
Anslagsbesparing.....	39

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2018 inom utgiftsområde 24 Näringsliv enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av innovationssystemet med alla dess aktörer för att tydliggöra nyttan och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den nya statliga fonden Saminvest AB även fortsättningsvis ska driva de avvecklade statliga bolagen Fouriertransform och Inlandsinnovations tidigare inriktningar och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att statens riskkapital i än högre grad ska kunna matcha lokalt riskkapital genom samverkan med kreditgarantiföreningar och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kreditföreningar och mikrofonder bör främjas för hållbart företagande inom även den sociala ekonomin och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur en fungerande gårdsförsäljning kan bedrivas inom ramen för Systembolagets detaljhandelsmonopol i fråga om alkohol och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om sociala utfallskontrakt och att införa dessa som en modell för hela Sverige och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att utformning av regler för crowdfunding tar hänsyn till internationella exempel på lagstiftning och användning och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten till en statlig investeringsfond för att främja verksamheter inom det sociala området som kan ge arbete och sysselsättning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sänka kravet på aktiekapital till 25 000 kronor vid start av aktiebolag och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av finansieringsmöjligheter beträffande privatpersoners, företags och andra aktörers möjligheter att investera i lokal företagsutveckling och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över om momssatserna inom besöksnäringen kan harmoniseras och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka RUT- och ROT-avdragen med de nya tjänster som förordas och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de som startar nya företag oavsett företagsform bör omfattas av regelverket för SGI i ett uppbyggnadsskede av företaget och tillkännager detta för regeringen.

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att högskolornas samverkansuppdrag behöver tydliggöras och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de statliga forskningsinstituten bör ges tydligare uppdrag att bidra till kunskap och information om tillgängliga FoU-satsningar för industrins små och medelstora företag och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de regionala industriella utvecklingscentrumen (IUC) bör ges finansiellt stöd från staten inom ramen för företagsfrämjande för att kunna förverkliga industrialiseringsstrategin och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja lokala företagslotsar och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att offentliga verksamheter i högre grad ska bidra till att verka för att internationella möten och evenemang arrangeras i Sverige, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka Visit Swedens uppdrag för att bearbeta utländska marknader i syfte att få fler möten, kongresser och event till Sverige och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att fler utbildningar samt forskning och utveckling sker på området turismvetenskap och mötesplanering och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att strategin för att utöka start och affärsutveckling för ASF bör utvecklas till ett permanent program samt att definitionen av ASF bör läggas fast i en förordning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att valfrihetssystem (LOV) ska användas i alla kommuner för att upphandla välfärdstjänster och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att LOV bör främjas på alla de områden som lagstiftningen ger utrymme för och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överenskommelsen med civilsamhället bör arbeta mer för att öka mångfalden av utförare inom hälso- och sjukvård samt omsorg och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förtydliga upphandlingsvillkor, inte begränsa vinster för företag, oavsett inriktning och bransch och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en särskild strategi för innovationsupphandling för att svenska företag ska kunna få ut nya produkter på marknaden, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att krav ska ställas på innovationsarbete i regleringsbrev för relevanta myndigheter för att öka innovationsvänliga upphandlingar och nytänkande och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en översyn bör göras av samtliga statliga bolags och myndigheters utveckling vad gäller externt deltagande i upphandlingar och skapande av nya affärsverksamheter i konkurrens på öppna marknaden och tillkännager detta för regeringen.

30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att den internationella kompetens som finns i Sverige genom våra nya svenskar för export och import bättre tas till vara i regionala exportcentrum och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Regelrådets uppgift och ställning ska stärkas genom att rådet blir obligatoriskt remissorgan för Regeringskansliets förslag och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att skapa en statlig investeringsfond, Big Society Capital, efter brittisk modell för sociala investeringar, t.ex. idéburna företag, och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förenkla och jämställa reglerna mellan olika hobbyslag, och där inkomsterna för hobbybiodlare i ett första steg får ett grundavdrag (skattefri inkomst) på 15 000 kronor, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att skapa en megafond för life science som kapitaliseras genom investeringar i både ägarandelar och obligationer, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Tabell 1

Anslagsförslag 2018 för utgiftsområde 24 Näringsliv

Tusental kronor

Ramanslag	Regeringen s förslag	Avvikelse från regeringen (KD)
1:1 Verket för innovationssystem	237 566	-11 000
1:2 Verket för innovationssystem: Forskning och utveckling	2 915 255	-428 517
1:3 Institutens strategiska kompetensmedel	740 629	-103 000
1:4 Tillväxtverket	272 106	-2 000
1:5 Näringslivsutveckling	1 081 022	-728 000
1:6 Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser	59 735	-1 000
1:7 Turistfrämjande	114 613	-15 000
1:8 Sveriges geologiska undersökning	239 005	-36 000
1:9 Geovetenskaplig forskning	5 923	
1:10 Miljösäkring av oljelagringsanläggningar	14 000	
1:11 Bolagsverket	53 285	
1:12 Bidrag till Kungl. Ingenjörsvetenskapsakademien	8 327	
1:13 Konkurrensverket	145 803	-1 000
1:14 Konkurrensforskning	13 804	
1:15 Upprustning och drift av Göta kanal	153 210	
1:16 Omstrukturering och genomlysning av statligt ägda företag	23 200	
1:17 Kapitalinsatser i statliga bolag	1 000	
1:18 Avgifter till vissa internationella organisationer	17 780	
1:19 Finansiering av rättegångskostnader	18 000	
1:20 Bidrag till företagsutveckling och innovation	309 472	
1:21 Patent- och registreringsverket	317 386	-2 000
2:1 Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll: Myndighetsverksamhet	25 042	
2:2 Kommerskollegium	87 474	
2:3 Exportfrämjande verksamhet	382 389	
2:4 Investeringsfrämjande	72 772	
2:5 Avgifter till internationella handelsorganisationer	20 517	
2:6 Bidrag till standardiseringen	31 336	
2:7 AB Svensk Exportkredits statsstödda exportkreditgivning	10 000	
Nytt anslag		
Företagsrådgivning		+10 000
Summa	7 370 651	-1 317 517

Tabell 2

Avvikelser gentemot regeringen

Miljoner kronor

		Avvikelse från regeringen (KD)		
		2018	2019	2020
Utgiftsområde 24 Näringsliv				
1:1	Verket för innovationssystem	-11	-12	-13
1:2	Verket för innovationssystem: Forskning och utveckling	-429	-539	-684
1:3	Institutens strategiska kompetensmedel	-103	-106	-109
1:4	Tillväxtverket	-2	-3	-4
1:5	Näringslivsutveckling	-728	-728	-728
1:6	Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser	-1	-1	-1
1:7	Turistfrämjande	-15	-15	-15
1:8	Sveriges geologiska undersökning	-36	-37	-38
1:13	Konkurrensverket	-1	-1	-2
1:21	Patent- och registreringsverket	-2	-3	-5
2:2	Kommerskollegium		-1	-1
Nytt anslag				
	Företagsrådgivning	+10	+10	+10
Summa		-1 318	-1 436	-1 590

Nuläget för näringslivet

En god välfärd förutsätter ett konkurrenskraftigt och differentierat näringsliv. Kristdemokraterna slår vakt om ett livskraftigt näringsliv som kan skapa fler arbetstillfällen och ökad tillväxt, både socialt, ekonomiskt och miljömässigt. Sverige behöver mer än någonsin ett företagsklimat som lägger grunden för fler jobb, för människor med olika slags bakgrund.

Men den rödgröna regeringen ger med ena handen och tar med den andra. Regeringen har under mandatperioden försökt hålla olika grupper i näringslivet på gott humör genom att bilda råd, sätta ihop samverkansprogram, utse samordnare, föra samtal inom viktiga branschområden och lägga strategier. Människor engageras att delta i utvecklingen av sina respektive områden, något som borde vara gott och bra. Det som däremot kommer ut sedan i praktisk politik, från regeringen själv, och inte från de engagerade i professionen, är i mångt och mycket något helt annat som istället motverkar de goda initiativen.

Ett omstrukturerat statligt riskkapital genom fond-i-fond-lösningen Saminvest AB har gått långsamt. Det finns fler företag som vill verka i Sverige, men regeringen har mött detta med ogenomtänkta förslag på personaloptioner och förändring av lagen om offentlig upphandling, LOU.

Regeringen säger sig uppmuntra att fler startar företag i Sverige, men drar samtidigt ned på stöd till företagsrådgivare och utvecklare av befintliga företag och särskilt till kvinnors och invandrades företagande. Regeringen har valt ut industrin som ett viktigt näringsområde för Sverige att utveckla, men politiken för nyindustrialisering är otillräcklig.

Lösningar saknas på matchningsproblematiken där grundutbildning inom en rad yrken är förutsättningen för anställning. Man har förberett införandet av en kilometerskatt som skulle slå hårt mot industrier framför allt i gles- och landsbygd, försämrade villkor för småföretagare inom 3:12-reglerna och högre skatt för löntagare – förslag som man sedan fått dra tillbaka.

Som om detta inte vore nog, väljer man också bort att prioritera den växande tjänstesektorn genom tidigare gjorda sänkningar av både RUT och ROT och håller tillbaka privatägda vård- och omsorgssektorn och utbildningsföretag, som alla arbetar inom ramen för offentligt finansierade områden, genom att vilja införa vinstbegränsningar. Så gör även byggföretag och andra som lägger anbud via LOU för att få utföra uppdrag åt stat, kommuner och landsting – men ingen kontroll görs av hur stora vinster dessa företag gör på det offentligas bekostnad.

Där regeringen väljer ut vilka jobb som ska få öka i antal, välkomnar vi kristdemokrater istället alla arbetstillfällen som kan skapas i nya och befintliga företag. Alla arbetade timmar ska räknas som en tillgång, både för den enskilda personen och för samhället.

Kristdemokraternas syn på näringsfrågor

Kristdemokraternas ekonomiska politik vilar på kunskapen om att arbete och välfärd åt alla bara kan uppnås genom att ansvarstagande personer, familjer och företag tillsammans tillåts att utvecklas och växa med trygga och stabila regler över tid. En av politikens viktigaste uppgifter måste vara att skapa förutsättningar för ekonomisk tillväxt, som ger fler jobb och välfärd.

En framgångsrik och inkluderande arbetsmarknadspolitik är därmed starkt beroende av ett fungerande utbildningssystem och en näringspolitik som främjar företagande som ger jobb och skatteintäkter till att finansiera välfärden. Den ekonomiska politiken grundad i en marknadsekonomi där det sociala ansvaret finns med, är därigenom det enskilt viktigaste medlet för att uppnå de flesta andra samhällspolitiska målsättningarna.

Näringspolitiken ska bygga på förvaltarskapsprincipen. Målet för Kristdemokraternas näringspolitik är att bygga en långsiktig och stabil grund för välfärd och sysselsättning genom ökat företagande inom sociala och ekologiska ramar. Detta står också i samklang med Kristdemokraternas målsättning att uppmuntra ett ökat personligt ansvarstagande.

En regering som vill åstadkomma ekonomisk utveckling, förstärkt välfärd och goda möjligheter till arbete måste bedriva en näringspolitik som stimulerar till enskildas initiativ och företagande. En grundförutsättning för ett gott företagsklimat är att företag har råd och möjlighet att anställa. Oavsett om det gäller första anställningen eller steget att starta ett företag, måste trösklarna in på arbetsmarknaden sänkas.

Kristdemokratisk politik för både små och stora företag

Det är viktigt att lagar, skatter och regler utformas på ett sätt som gör det enklare för människor att starta och driva företag. De regler staten ställer upp för företagen ska vara långsiktiga. Likvärdiga villkor ska gälla för olika företagsformer, oavsett storlek av företag, eller företagande i hela landet.

De små och medelstora företagen, som ofta är familjeföretag, ska stå i centrum för utformningen av näringspolitiken. Generationsskiften inom familjer har blivit svårare, både på grund av skatteregler och attityder till småföretagande som kräver stora personliga insatser. Lösningar med externa intressenter måste hittas i högre grad än tidigare för att lönsamma mindre företag ska kunna fortsätta fungera och ha anställda. Något som är särskilt viktigt på mindre orter.

Samtidigt har Sverige förmånen att ha en tillväxt av större internationella företag som också efterfrågar ett gynnsamt regelverk för att kunna fortsätta växa och stanna kvar i landet. Att de små företagen får möjlighet att växa och att de större företagen fortsätter att utvecklas är en förutsättning för att vårt land även framöver ska kunna hävda sig i den internationella konkurrensen med kompetens, produkter och tjänster.

Med fler sysselsatta kan fler försörja sig själva och därmed få mer makt över sina liv. Med fler sysselsatta skapas också resurser för att förstärka samhällsekonomin och därmed värna välfärdssystemen så att de som bäst behöver samhällets stöd också kan få det.

En del i detta är att även se eget företagande som en naturlig väg till arbete, både för sig själv och för andra. Ansvar för arbete och välfärd hos samhällets aktörer – den enskilda medborgaren, offentliga institutioner, näringsliv och ideella sektorn, är ibland diffust. Det är svårt både för den enskilde och företagare att skapa sig en bild av de arbetstillfällen, ersättningar, program och insatser som finns, framför allt de som sorterar under Arbetsförmedlingen. Men, det kan också i vissa fall vara svårt att skapa sig en överblick över vilka myndigheter som har hand om vad. Kristdemokraterna vill därför rensa upp i regeringens misslyckade satsningar och i stället rikta insatser till det som fungerar. Detta redogör vi för i utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv.

Tydlighet, hanterbarhet och kunskap är tre delar som måste utvecklas hos ansvariga instanser för att skapa arbetspraktik, anställningar och lärlingsplatser på företag och i andra verksamheter men även för att kunna göra sin egen livsdröm möjlig i eget företagande eller tillsammans med andra. Inte minst för att skapa möjligheter för nya svenskar att komma in i det svenska samhället och kunna gå från bidrag till egen försörjning.

Innovationssystemet

Sverige är ett av världens bästa länder på innovationer men tyvärr är vi inte fullt lika framgångsrika på att kommersialisera dessa. Kristdemokraterna vill stärka samverkan mellan universitet, forskningsinstitut och näringsliv och se nya gemensamma forskningsprogram som återspeglar näringslivets behov och där staten deltar som betydande finansiär. Hela det totala innovationssystemet omsätter mycket offentliga medel och det behövs en genomgång av aktörer på alla nivåer för att göra systemet lättillgängligt, begripligt och adekvat.

För att en innovation ska komma till stånd behövs det kunskap, ett företag eller en entreprenör som kan omsätta kunskapen och idéerna i produkter, tjänster eller förbättringar, samt en marknad där en kund köper produkterna och tjänsterna. Att ha ett tillåtande klimat i samhället där idéer uppskattas, tas omhand till uppfinningar och kan vidareutvecklas är en del av Kristdemokraternas syn på personlig utveckling som

medverkar till ett medskapande Sverige, där allas unika och lika värde är grunden för samhällsbygget.

Innovationer sker ofta i företagen av den egna personalen. ”Förslagslådan”, som fanns på många arbetsplatser där medarbetarna kunde lägga förslag på förbättringar i verksamheten, var ingen dum idé. Ofta fanns en summa pengar reserverade hos ledningen för att kunna belöna de förslag som kommit verksamheten till godo.

Det finns i grunden en positiv syn i både företag och offentlig sektor på att de anställda ska utveckla idéer, även om detta inte alltid belönas i erforderlig omfattning – men det hårt pressade tidsschemat gör det svårt att nyttja kreativiteten.

Hela kedjan av aktörer i det entreprenöriella ekosystemet kan säkert motivera sin existens och påvisa ett gott arbete. Detta till trots startas många företag utan kontakt med företagsrådgivare för att man inte vet var man ska leta efter någon som kan ge råd och stöd, eller att befintliga företag saknar kontakter med akademi och forskning likaväl som kunskap om hur man söker medel för utveckling av företagen. Att ge uppfinnare stöd i sina idéer och ekonomisk support för ansökan om skydd för immateriella rättigheter eller att söka patent är även det angeläget och viktigt.

Eftersom de flesta är beroende av både privata och offentliga medel på lokal, regional och nationell nivå, behövs en översyn av processkedjan från uppfinnarstadiet, företagsrådgivning, forskning och utveckling, inkubatorverksamhet med mera, fram till finansiering och kommersialisering av produkter och tjänster.

Kristdemokraterna anser att en översyn av innovationssystemet är nödvändig då mycket offentliga medel läggs på alla nivåer. Statliga medel fördelas genom myndigheter som till exempel Vinnova och Tillväxtverket, andra typer av stöd genom forskningsinstitut och företagsrådgivarorganisationer. Det senare minskar dock stadigt från nuvarande regering.

Vidare fördelas regionala och kommunala medel till inkubatorer, science centers, utvecklingscenter och samverkan genom kommunalförbund och andra organisationer. Det måste kunna utvecklas en metod för att mäta inte bara antal företag som startar eller växer i omsättning ekonomiskt eller antal anställda; det bör finnas en metod där innovationer och samhällsnytta kan mätas och utvärderas.

Den förra alliansregeringen gav SCB i uppdrag 2011 att utveckla existerande och nya indikatorer för innovation samt en process för hur insamlandet av data ska redovisas. Uppdraget skulle ha som utgångspunkt att, utifrån teoretisk och empirisk ekonomisk forskning, utveckla indikatorer som bättre speglar sambanden mellan innovationsaktiviteter – inte minst investeringar i immateriella tillgångar – produktivitet och ekonomisk tillväxt.

I rapporten som kom 2014 från SCB¹, påvisades bland annat följande:

Företag som bedriver uthållig innovationsverksamhet år från år är en särskiljande grupp. Oavsett var de är belägna geografiskt, och oavsett branschtillhörighet, så har de en större närvaro på internationella marknader, produktiviteten är högre och tillväxten snabbare. Dessutom har avknoppningar från dessa företag en högre kvalitet mätt i termer av produktivitet än alla andra nya företag.

De uthålligt innovativa företagen får dessutom en extra avkastning om de är lokaliserade till regioner med en hög täthet i form av företag och människor. Det finns ett antal faktorer som samvarierar positivt med innovation och produktivitet. Hit hör både immateriellt kapital i form av personalens utbildningsnivå och

¹ <https://www.scb.se/Grupp/Applikationer/Innovationsstatistik/Innovationsstudie-pa-uppdrag-av-SCB.pdf>.

omfattningen av fysiskt kapital i form av IT-utrustning, maskiner och anläggningar. Detta gäller för både tillverknings- och tjänsteföretag.

Likaså står det i rapporten att några av de uppenbara svagheterna i den svenska innovationsstatistiken gäller möjligheten att studera företagens utgifter för innovationsinvesteringar över tiden. Sverige är ett av de OECD-länder som saknar mikrodata över årliga innovationsinvesteringar. På grund av oklarheter om var innovationerna faktiskt äger rum rent geografiskt bland koncernföretag, är regionala analyser klart mindre tillförlitliga än de nationella.

Dessutom finns det bara begränsade möjligheter att med dagens statistik beräkna värdet av kunskapsöverspillning mellan företag. Den indirekta avkastningen som kommer hela samhället till del från ett enskilt företags egna innovationsinvesteringar förefaller vara minst lika stor som företagets egen avkastning. Detta talar för att Kristdemokraternas förslag om bättre kunskap om var resurser för ökat företagande och innovationer läggs, är behövligt.

Besök och möten

I avsnittet om innovation nämns ”kunskapsöverspillning” mellan företag och i mötesindustrin, alltså konferenser, kongresser och andra möten, där det sker kunskapsöverföring mellan människor oavsett bransch och organisationer hela tiden.

Värdet av detta är inte alltid mätbart: bara mötet med en annan person kan ge upphov till överraskande nya tankar som leder till innovationer. Men värdet av de arrangerade mötena och evenemangen i vilken form de nu är, kan göras och göras bättre genom mera utbildning och forskning för att även se kompetens- och kunskapshöjande effekter.

Stimulera till möten i Sverige

Kristdemokraterna anser att staten/regeringen i större utsträckning skall ta ansvar för att sprida kunskap om det innovativa Sverige. Framförallt skall detta göras genom att regeringen uppdrar åt statlig verksamhet och själva verkar för att internationella forskar- och innovationsmöten – nätverksmöten, kongresser etc – skall genomföras ute i Sverige – där forskning och innovation pågår. Dessutom bör det bli meriterande att bjuda in till och att ha stått som värd för internationella vetenskapliga kongresser i Sverige. På så sätt bidrar staten själv både till spridning av innovationer, stimulerar initiativ och belönar goda insatser.

På samma sätt kan även kommuner och landsting/regioner bidra till ökat antal möten och evenemang, genom att anställda, förtroendevalda och civilsamhället i sina respektive nätverk kan se möjligheterna att bjuda in organisationer och andra nätverk man är aktiv i, att hålla såväl regionala, nationella som internationella möten på hemmaplan.

Visit Swedens uppdrag bör utökas för att i högre grad bearbeta utländska marknader i syfte att få fler möten, kongresser och event till Sverige.

Harmonisera momssatser inom besöksnäringen

Kristdemokraterna har länge ansett att dagens system med olika momssystem är krångligt, byråkratiskt och att det missgynnar de mest arbetsintensiva delarna av besöksnäringen. En viktig del i att stimulera tillväxt av turism och mötesindustrin är att förenkla momsens och göra gränsdragningarna begripliga. Om verksamheterna även från mervärdesskattesynpunkt kunde delas in i de fyra kategorierna mat, logi, aktiviteter och transport, som är grunden för turism, skulle momsens bli mer förståelig och enkel att hantera.

I dag är det en mängd olika momssatser inom besöksnäringen. Guidade turer, exempelvis till fots, med cykel eller med kajak, räknas som upplevelser med en moms på 25 procent. Konserter och inträde till djurparker klassas som kultur med en momssats om 6 procent. Större sightseeingarrangörer som kör rundturer i buss och båt anses bedriva transporter med en momssats om 6 procent. Momsens på att hyra ut rum i hotell-, pensionats- och vandrarhemsverksamhet är 12 procent. Restaurangmomsens är halverad till 12 procent, vilket har förenklats för alla verksamheter med försäljning av mat eller fika.

Mötesindustrin, med dess konferenser, mässor med mera, har stor tillväxtpotential i Sverige. En bra effekt för nationell stimulans av mötesindustrin skulle infinna sig om kostnader för mat på konferenser hamnade på samma momsnivå (12 procent) som övrig servering. Den totala kostnaden skulle minska för dem som köper mat, och därmed ge större köpkraft hos småföretag och organisationer. Likaså skulle en samordnad moms underlätta för dem som bokför konferenser och andra evenemang, inte minst för köpare från andra länder. Detta bör ses över och ges regeringen till känna.

Besöksnäringen som jobb- och integrationsmotor

Besöksnäringen är den snabbast växande näringen i Sverige och sysselsätter hundratusentals människor, inte minst unga och människor som är födda utomlands. Över 37 procent av alla som är sysselsatta i besöksnäringen är födda utomlands och 6 av 10 företag drivs av människor som är födda i utlandet. Det är betydligt högre andelar än i någon annan bransch. Dessutom är nästan 30 procent under 25 år.

I Åre har man utvecklat en praktisk utbildning för hotell- och restaurangnäringen, kallad Sprint, med träning i 300 branschord på svenska, vilket gör att ett antal nyanlända mycket snabbare fått arbete, egen bostad och inkomst. Det finns några sådana exempel runt om i Sverige där man utvecklat egna metoder för att lösa problematiken med att företag söker arbetskraft och människor behöver arbete. Kanske matchningsproblematiken inte skulle vara så svår heller för andra branscher om fler hittade gemensamma praktiska lösningar?

Gårdsförsäljning

Inom besöksnäringen finns en stor innovationskraft i bryggeri- och musterinäringen. Svensk produktion av vin, cider och öl har utvecklats i snabb takt. Vingårdar, mustier och mikrobryggerier växer och konsumenternas intresse för närproducerat och alkoholhaltiga drycker i mindre upplagor är stort. En stor efterfrågan och innovativa producenter skapar nya arbetstillfällen. Arbeten som är av stor vikt för landsbygdsutvecklingen.

Frågan gällande gårdsförsäljning av lokalproducerad alkohol i små volymer är inte något som Kristdemokraterna rent principiellt motsätter sig utan ståndpunkten är istället att Systembolagets detaljhandelsmonopol måste kunna värnas. Om gårdsförsäljning skulle visa sig vara förenligt med Systembolagets monopol så skulle vi vara positiva till ett sådant införande. Där är vi dock inte idag.

Frågan har utretts flera gånger, senast av den statliga utredningen SOU 2010:98 som konstaterade att om enbart svenska tillverkare får sälja sina produkter direkt till konsument på tillverkningsstället är det diskriminerande samt strider mot EU-rätten. Detta med anledning av att ett enskilt land inte får diskriminera utländska producenter eller produkter.

Kristdemokraterna står för en solidarisk och restriktiv alkoholpolitik. De utredningar som redan gjorts gällande gårdsförsäljning och Systembolagets monopol är underlag som gör att det inte i nuvarande situation är möjligt med gårdsförsäljning eftersom det inte är förenligt med Systembolagets monopol. Det är dock viktigt att titta vidare på vilka möjligheter som kan stå till buds för att lokalt producerad alkohol ska kunna säljas, med ett bevarat systembolag. En möjlighet som har underlättat avyttringen av gårdarnas produkter är Systembolagets utvidgade service. Det går numera att beställa en gårds varor till närmaste Systembolagetbutik. Varorna levereras fritt för såväl kund som leverantör. Lokala produkter har numera särskild hyllmärkning i butiken och såväl sortiment som försäljningsvolym har utökats på senare år.

Den stora frågan handlar om att ifall svenska alkoholtillverkare får sälja alkoholhaltiga drycker direkt till konsument i detaljhandeln, skulle det innebära att svenska produkter favoriseras och att importerad alkohol diskrimineras. Det strider mot förutsättningarna i Franzéndomen från 1997. Sverige är det enda EU-land som inte tillåter gårdsförsäljning. Sverige ska fortsatt värna detaljhandelsmonopolet, men det bör på nytt utredas huruvida gårdsförsäljning kan bedrivas inom ramen för monopolet. Den största koncentrationen av vingårdar och vinproducenter finns i södra Sverige. Där finns även en hel del cider- och ölproducenter. Turistnäringen är redan stor och gårdsförsäljningens potential för landsbygdsutvecklingen långt ifrån uppnådd.

Värna och utveckla tjänstesektorn

Många unga och nyanlända får sina första jobb inom någon del av tjänstesektorn. Därför är det viktigt att tjänstemarknaden får möjlighet att fortsätta vidgas. En viktig del i branschen är hushållstjänster. Hela 25 procent av de sysselsatta hos dessa företag är under 26 år, 47 procent av alla anställda är utlandsfödda och 60 procent saknar gymnasieutbildning. Förutom den positiva arbetsmarknadseffekten av att dessa utsatta grupper får jobb inom hushållstjänster innebär det ett stöd för exempelvis tidspressade barnfamiljer och äldre i behov av hjälp.

RUT- och ROT-avdragen har öppnat nya marknader och skapar förutsättningar för nya företag och jobb. Avdragen är en succé som har skapat omkring 21 000 nya vita heltidsjobb i branscher som tidigare haft stora problem med svartjobb.

Att regeringen valt att nedmontera dessa avdrag är ett slag mot alla människor och småföretag som vågat ta steget att verka inom den hushållsnära tjänstesektorn. Inte minst för personer med utländsk bakgrund eller för personer med arbetshinder inom till exempel arbetsintegrerande sociala företag som till stor del erbjuder tjänster inom RUT-

området. Själva idén med skattereduktion för hushållsnära tjänster ska vara att det är vardagsnära servicetjänster som många i samhället kan ta del av, om kostnaderna vore mindre.

Enskilda och familjer med barn eller föräldrar med funktionsnedsättningar har kunnat nyttja RUT-avdraget som en avlastning för en rimlig kostnad. Många småföretag har kunnat utveckla verksamheten och anställa fler. Effekterna av försämrade RUT-avdrag såväl för enskilda som för samhällsekonomin i stort blir därför negativa. RUT-avdraget ska utvecklas så att fler jobb med enklare kvalifikationer blir möjliga. Därför vill Alliansen tredubbla taket i RUT till 75 000 kr per person och år samt vidga RUT till att också omfatta flyttjänster, tvättjänster och trygghetstjänster. Dessutom bör möjligheten att bredda RUT ytterligare för de över 70 år ses över.

Kristdemokraterna avsätter totalt 730 miljoner kronor per år under tre år för att återställa och utvidga RUT-avdraget 2018.

Regeringens försämring av RUT

Regeringen har halverat taket för RUT-avdraget för personer under 65 år. Anledningen, sa man, var att ”med ett lägre tak för RUT-avdraget riktas avdraget mer till vanliga familjers behov av hushållsarbete och förbättrar avdragets fördelningsprofil”. Då känner man kanske inte till att RUT-avdraget har gjort att barnfamiljer och enskilda haft råd att nyttja tjänster som gett avlastning i hemmet.

Äldre är bland de flitigaste användarna av RUT-avdraget. Samtidigt har de ofta knappa resurser. Det finns därför anledning att utreda om avdragsrätten för äldre personer över 80 år ska höjas från 50 till 60 procent. Det skulle öka äldres möjlighet att köpa RUT-tjänster, som ofta hindras av begränsade resurser.

RUT-avdraget förändrades av regeringen i flera hänseenden, dels sänktes maxbeloppet, men man tillförde också nya tjänster för vilka avdrag gjordes möjligt, t.ex. flytt. RUT-branschen omsatte ca 8,15 miljarder kronor under året, vilket var en ökning med 10 procent mot året innan. En ökning med 1 400 procent i jämförelse med första året, 2007.²

Kristdemokraterna var tidigt ute med den idé som i dag är RUT-avdrag och som av många används för att göra livet lite lättare i vardagen. Med Kristdemokraternas förslag om ett jobbskatteavdrag för föräldrar ökar utrymmet för fler att köpa tjänster inom RUT. Det kan leda till att fler får möjlighet att få avlastning i hemmet och ”köpa sig tid”, samtidigt som nya jobb kan skapas då efterfrågan ökar.

RUT-avdrag för tvätteritjänster

Om ett tvätteriföretag fick erbjuda RUT-tjänster för att plocka upp tvätten vid dörren, ta den till tvätteriet och sedan lämna tillbaka den tvättad, struken och vikt skulle den tjänsten bli möjlig för många fler än i dag. Detta skulle både skapa arbetstillfällen och samtidigt ge en välkommen avlastning till stressade familjer.

Detta skulle öppna upp för de som står långt från arbetsmarknaden, eller har svårt att komma in på arbetsmarknaden pga. hinder. De flesta har varken tid eller möjlighet att tvätta sina egna mattor, än mindre möjlighet att transportera sina mattor till ett

² <http://abouttime.se/rutbarometern/2017-2/>.

tvätteriföretag. De bostäder som har heltäckningsmattor har också särskilda behov av professionell hjälp, eller bostadsrättsföreningar med entrémattor.

Genom att kunna erbjuda avdrag för att hyra in hjälp med mattvätt av någon som utför den tjänsten i bostaden, eller hämtar och lämnar efter tvätt, utökas antalet företag inom RUT.

Detta föreslår vi i vårt budgetalternativ och är ett gemensamt förslag med övriga allianspartier.

Fortsatt utveckling av RUT och ROT

I enlighet med allianspartiernas förslag inom ramen för migrationsöverenskommelsen som slöts hösten 2015 med regeringen har RUT-avdraget breddats till flyttjänster, trädgårdstjänster och it-tjänster. RUT-avdraget bör dock breddas ytterligare för att omfatta fler enkla och hushållsnära tjänster. Kristdemokraterna föreslår att en översyn ska göras för att inkludera fler och något bredare tjänster i RUT-avdraget. Vi vill se ett omsorgs-RUT, ett avdrag för matlagning och ytterligare ett avdrag för så kallade fixartjänster som många kommuner idag erbjuder för äldre. Men, vi vill även se mer flexibelt ROT-avdrag.

ROT-avdraget har skapat både fler företag och fler jobb. Avdraget har kommit och gått i det svenska skattesystemet sedan 1990-talet. Den nuvarande formen av ROT-avdrag infördes i december 2008, för att mildra den dåvarande ekonomiska krisen och för att minska incitamenten att anlita svart arbetskraft.

Omsorgs-RUT

Kristdemokraterna föreslår en utökning av arbetet med omsorg och tillsyn av en person, till att i högre grad omfatta ledsagning och avlösning genom att ge tillgång till RUT-avdrag för denna tjänst där även personer ska kunna köpa denna tjänst till sina syskon, inte endast till sina föräldrar.

Genom att kunna köpa dessa tjänster enligt fastställt regelverk där taket på 50 000 kr reglerar det antal timmar som går att köpa, skulle ett avdrag på kostnaden för denna tjänst leda till att fler har möjlighet att få hjälp med ledsagning och avlösning, samtidigt som det skulle skapa fler arbetstillfällen. Detta är ett komplement till de timmar som anslås av kommunerna.

Att möjliggöra RUT-avdrag för denna tjänst skulle utöka möjligheterna för fler anhöriga att arbeta utanför hemmet eller i alla fall få det andrum som behövs för att ge den omsorg man önskar. Att ge både barn och syskon chansen att finansiera en extra insats för sin anhörige, är något som behövs för många idag.

RUT-avdrag för matlagning, inköp och leverans

Kristdemokraterna föreslår en utökning av arbetet med omsorg och tillsyn av en person, till att även omfatta inköp och leverans av mat, samt matlagning i hemmet där även syskon ska kunna köpa denna tjänst, inte bara till sina föräldrar.

I budgetpropositionen för 2016 föreslog regeringen att matlagning inte ska omfattas av RUT-avdraget. Ändringen infördes den 1 januari år 2016. Enligt uppgifter från Skatteverket var det drygt 900 personer som köpte RUT-tjänster för matlagning under denna tid.

Kristdemokraterna föreslår således en återställning av RUT-avdraget för tjänsten matlagning i hemmet samt att man kompletterar detta med hjälp av inköp och leverans.

RUT-avdrag för fixartjänster

Kristdemokraterna föreslår en utökning av området underhåll inom RUT-avdraget genom att omfatta även ”fixartjänster” – lättare servicetjänster i hemmet. Många kommuner (66 procent 2013) erbjuder så kallade fixartjänster till ingen eller låg kostnad, till pensionärer och/eller personer med funktionsnedsättningar. I första hand handlade dessa tjänster vid införandet om att förebygga fallolyckor i hemmet och de är ej behovsprövade.

Kristdemokraterna vill istället omvandla dessa tjänster till att ingå i RUT-avdraget så att fler företag kan erbjuda tjänsterna och därmed anställa fler.

Ju fler som kan få en reguljär anställning desto bättre. Detta förbättrar den enskildes ekonomi såväl på kort som lång sikt då pengar också tjänas in till framtida pension och skatt betalas – något som inte görs när det handlar om bidrag. Här är ett gott exempel på tjänster där fler skulle kunna få jobba 100 procent av sin förmåga.

Installations-ROT

Vidare anser Kristdemokraterna att ROT-avdraget bör breddas och att ett installations-ROT bör utredas. Många nya svenskar har ett hantverkskunnande och skulle kunna komma ut i arbete snabbare. Detta borde ha varit ett incitament för regeringen att inte inskränka ROT-avdraget. Kristdemokraterna föreslår därför att kunder som köper material till åtgärder som berättigar till skattereduktion enligt ROT såsom installation och byten, ska få göra avdrag genom att köpa kompletterande tjänster från samma företag. Detta kallar vi installations-ROT.

Försäljning av byggmaterial sker genom den svenska byggmaterialhandeln. Branschen är en etablerad del av den svenska handeln och ca 10 % av hushållens detaljhandelskonsumtion går till denna sektor. I branschen finns 600 företag som sammanlagt sysselsätter närmare 18 000 människor.

Genom att utöka möjligheten i byggmaterialhandeln för personer med erfarenhet av praktiska yrken kan fler komma i arbete.

Goda villkor för företagande

Kristdemokraterna och Alliansen hade i regeringsställning i åtta år haft budgetar för ett starkare Sverige. Synen på skapandet av fler jobb kan för den enskilda människan vara helt avgörande, men fler i arbete betyder även mer resurser till vår gemensamma välfärd. Det är i de små företagen som de flesta jobben skapas.

Att inte behöva ha kontakter med många olika myndigheter för ungefär samma saker, är ett önskemål från många småföretagare. Ett annat önskemål är enklare och tydligare regler och lagar.

Enklare uppgiftslämnande

Kristdemokraterna vill införa en garanti att företag bara behöver lämna en uppgift en gång till myndigheterna och uppgiften slussas sedan vidare till aktuell myndighet. Det skulle påtagligt minska tiden som företag behöver lägga på administration och öka tiden de kan lägga på sin kärnverksamhet – att skapa värde och jobb. Vi avsätter därför 2 miljoner för 2018–2020, utgiftsområde 24, anslag 1:5 för minskat och förenklat uppgiftslämnande för företagare och matchar därmed regeringen.

Regelrådet

Regelrådet inrättades år 2008 som ett led i regeringens arbete med regelförenkling för företag. Erfarenheter från andra länder visade att en oberoende granskning av tillkommande regler minskar onödigt regelkrångel. Regelrådets uppgift är att granska och yttra sig över kvaliteten på konsekvensutredningar till författningsförslag som kan få effekter av betydelse för företag.

2015 ändrade dock den rödgröna regeringen Regelrådets direktiv och sammansättning från att vara en statlig kommitté till ett beslutsorgan inom Tillväxtverket. Numera yttrar sig endast Regelrådet över konsekvensutredningarnas kvalitet. Av de 198 konsekvensutredningar som Regelrådet har yttrat sig över under 2015 har 71 konsekvensutredningar sammantaget bedömts uppfylla förordningskraven medan 127 inte har bedömts uppfylla kraven. Detta motsvarar en andel på 36 procent som uppfyllde förordningens krav under året, vilket är samma andel som uppfyllde kraven under 2014.³

Sämst var Finansdepartementet där 26 av sammanlagt 37 konsekvensutredningar inte bedömdes uppfylla kraven. Allvarligt kan tyckas, då just det departementet handhar frågor av ekonomisk karaktär som skatter och avgifter som i högsta grad har stor betydelse för speciellt småföretagare.

Det samlade utfallet av Regelrådets granskning av konsekvensutredningar under 2015 visade särskilt stora brister i analysen av påverkan på företagens kostnader och konkurrensförhållanden för företag. Regelrådet konstaterade att dessa aspekter är av stor betydelse för företagens förutsättningar att arbeta och växa och att regeringen har uttryckt som målsättning att kostnaderna till följd av regler ska minska.

Kristdemokraterna anser därför att Regelrådets uppgift och ställning ska stärkas genom att bli obligatoriskt remissorgan för Regeringskansliets förslag, så nya lagar och regler såväl som förändringar i befintliga blir så ändamålsenliga som möjligt.

Harmonisera trygghetssystemen för egenföretagare

En viktig del i att förbättra förutsättningarna för start av företag eller för generationsskiften, är möjligheten att få behålla sina förmåner inom socialförsäkringssystemet under en startperiod. Nya generationer företagare med hemmavarande barn måste känna att steget från en anställning till eget företagande är tryggt.

Kristdemokraterna var med i alliansregeringen och genomförde en rad förbättringar i trygghetssystemen för företagare, men det krävs att vi fortsätter stärka tryggheten för dem.

³ http://www.regelradet.se/wp-content/uploads/2016/02/Arsrapport-_regelradet_2015.pdf.

Nystartade företag som väljer företagsformen enskild firma eller handelsbolag har rätt till ett uppbyggnadsskede på två år. Det innebär att företagaren får uppskatta hur stor den totala nettointäkten kommer att bli under de närmsta två åren. Försäkringskassan fastställer sedan sjukpenningen utifrån den beräknade nettointäkten. Det betyder att företagaren får en sjukpenning likvärdig med en anställd.

Detta gäller inte för aktiebolag, utan där är det den totala lönesumman som ligger till grund för sjukpenningen. Den som inte tar ut någon lön ur sitt företag får därför ingen sjukpenning och/eller föräldrapenning.

Kristdemokraterna vill därför utreda möjligheten för personer som startar egna företag, oavsett företagsform, att behålla sina förmåner inom trygghetssystemen genom att omfattas av regelverket för SGI under en startperiod, särskilt för familjeföretagare med hemmavarande barn.

Utveckling av Sveriges industrier

Regeringens och riksdagens uppgift är att stifta lagar kring arbetsrätt, besluta om skatter som direkt påverkar företag, teckna frihandelsavtal, bygga ut infrastrukturen och förbättra utbildningssystemet. På dessa områden har Kristdemokraterna förslag på förbättringar och utvecklingsmöjligheter för industrin i Sverige.

Industrin sysselsätter direkt cirka 650 000 personer i Sverige. I takt med att industrin utvecklas och fokuserar sin verksamhet har tjänster inom bland annat administration, produktutveckling, it och logistik lagts ut till företag som är specialister på detta. Inom industrinära tjänsteföretag arbetar idag 350 000 personer. Totalt sysselsätter industrin i Sverige därmed omkring en miljon personer, vilket är cirka 20 procent av arbetskraften, enligt Teknikföretagen.

Stora steg framåt när det gäller innovation framhålls som en grundbult. Att genomföra en konkurrensanalys av alla förslag till ny lagstiftning är en av åtgärderna som EU:s industristrategi nämner särskilt. I januari 2016 fastställde regeringen ”Smart industri – en nyindustrialiseringsstrategi för Sverige”. Strategin ska bidra till att stärka företagens omställningsförmåga och konkurrenskraft och har även en handlingsplan. Sverige ska konkurrera med digital och hållbar produktion samt utvecklade eller nya produkter. Häri ligger möjligheten för en svensk nyindustrialisering, säger man, vilket kräver insatser på alla nivåer.

Fortsatt god konkurrenskraft

Sveriges välstånd bygger i grunden på en framgångsrik industri som kan konkurrera på världsmarknaden. Därför gäller det för Sverige att vara attraktivt för investeringar i industriell verksamhet inom alltifrån forskning och utveckling av produkter till hela tillverkningsprocessen och kringliggande affärstjänster. Genom detta kan företagen fortsätta att bidra till arbetstillfällen, tillväxt och välfärd i Sverige. Konkurrenskraftiga tillverkningskostnader, flexibilitet i omställning när efterfrågan av produkter och tjänster ändras och att man är aktiv på nya marknader är nödvändigheter för såväl små som stora industriföretag. Industriföretagen kan själva medverka till att utveckla sina organisationer till att bli mer innovativa, delta i internationellt standardiseringsarbete,

samverka med skolor, högskolor och universitet samt att tillsammans med fackliga parter förhandla fram konkurrenskraftiga löneavtal.

För att industrins konkurrenskraft ska kunna upprätthållas krävs ytterligare investeringar i infrastruktur och en större förståelse för den regionala tillväxtlogiken. Att åstadkomma färre men starkare regioner skulle underlätta för industrin, liksom för ekonomin i sin helhet, genom att t.ex. infrastrukturens satsningar, kompetensförsörjning, samverkan mellan näringsliv och akademi bättre organiseras. Behovet av infrastrukturens satsningar är stort, inte minst vad gäller bostäder, järnvägar, vägar, men det behövs även stabila villkor för elförsörjning och energieffektiviseringar. Där har Kristdemokraterna bidragit till lösningar för energiförsörjningen för elintensiv industri genom energioverenskommelsen som slöts mellan fem av riksdagens åtta partier i juni 2016.

Kompetensförsörjning för industriföretag

En framgångsrik industri måste också ha tillgång till en kvalificerad arbetskraft och kontinuerlig kompetensförsörjning. Den ökande internationaliseringen av produktionen och ökad konkurrens behöver inte vara ett hot mot verksamheter i Sverige, om man ser till att även svenska företag fullt ut kan utnyttja den internationella ekonomins möjligheter. Men det finns naturligtvis exempel på dålig offshoring.

Företag har ibland flyttat verksamheter med förhoppningen om att sänka sina kostnader och i efterhand har det visat sig att andra oförutsedda kostnader gjort affären mindre lönsam. Utan arbetskraftsinvandring kommer Sverige och många länder i Europa att lida av en minskande eller stagnerande arbetskraft; men genom att tillvarata de personer som kommer hit och får uppehållstillstånd, kan industrin och näringslivet i stort berikas. Dock behöver utbildningssystemet med validering av individers kompetens, snabbare undervisning i svenska och utbildning i branschkunskap snabbas upp för att fler ska kunna matchas till de arbetstillfällena som erbjuds. Matchningsproblematiken på arbetsmarknaden är ett välkänt problem. Därför satsar Kristdemokraterna 900 miljoner kronor extra på yrkesvux 2018–2020.

Industrirådet skrev i ”Industristrategi för forskning och innovation” bland annat om att högskolans samverkansuppdrag behöver förtydligas och följas upp, där prestation är kopplat till en resurstilldelning som belönar både vetenskaplig kvalitet och kvalitet i samverkan och nyttiggörande för samhället. Likaså bör forskningsinstituten medverka till att FoU inom näringslivet ökar genom att tillsammans med industrin och universiteten vara sammanhållande för strategiska teknikområden. Forskningskoncernen Swerea med sina fem institut är ett exempel, med huvuduppdrag att utifrån vetenskaplig grund leverera forskning och utveckling som stärker konkurrenskraften och skapar nytta för industrin i Sverige.

För att omsätta kunskap till innovationer inom företagen behövs ett medvetet ledarskap och ett arbetssätt som främjar kreativitet och nyskapande. Företagen behöver också en tydlig metod för att ta hand om och utveckla idéer till nya eller bättre produkter.

Där spelar till exempel IUC, industriella utvecklingscentrum, stor roll över landet genom att vara de små och medelstora industriföretagens resurs regionalt att driva utvecklingsprojekt, stöd för processer och kompetensutveckling i modeller och arbetsmetoder. IUC har nära samarbeten med forskningsinstitut och akademi, för att tillföra projekt och innovationer nytänkande och omvärldskunskap, något som bör stödjas finansiellt genom de verksamhetsstöd som Tillväxtverket har hand om.

Infrastruktur

Konkurrenskraftiga transporter är en överlevnadsfråga för bas- och tillverkningsindustrin. Sverige har redan idag en kostnadsnackdel gentemot övrig europeisk industri på grund av längre transportavstånd inom landet och till huvudmarknaderna. Branschen upplever många gånger att trafikslagen ställs mot varandra istället för att samverka.

Basindustrin använder järnvägen när det går men behöver utökad spårkapacitet för att undvika flaskhalsar, vägtransporter i annat fall och transporter som behöver ofta nå hamnar där sjöfarten tar vid. Miljömässig hållbarhet måste kombineras med ekonomiska och sociala aspekter. Rörligheten på arbetsmarknaden hålls också tillbaka av en otillräcklig kapacitet i väg- och järnvägsnätet i storstäderna, främst i Stockholmsområdet. Det handlar både om otillräckligt underhåll och fördröjda nyinvesteringar. Många av pendlarna har problem med tågförseningar och långa bilköer vilket håller tillbaka effektiviteten.

Både basindustri och industrinära tjänster framhåller att flygtrafiken behöver utökas. Planer på nedläggning av Bromma flygplats – samtidigt som Arlanda inte har tillstånd att utökas – har också varit och är ett hot mot effektiviteten av företag verksamma i och utanför Stockholmsregionen men också för resten av landet, då Bromma är inrikesflygets nav. Likaså att EU-kommissionen ständigt prövar de regionala flygplatsernas möjlighet till statligt stöd, som även det skapar osäkerhet för framtiden tillsammans med regeringens pågående utredning om flygskatt.

Infrastruktur handlar även om väl fungerande elektroniska kommunikationer, för att digitala tjänster ska kunna erbjudas och användas. Datatrafik måste kunna fungera även vid driftstörningar och avbrott; det är alltför kostsamt för industrin när detta inträffar. För att upprätthålla internationell konkurrenskraft är det viktigt att den digitala infrastrukturen fungerar och fortsätter att utvecklas.

I Luleå har Facebook etablerat sig med en stor datahall med servrar, och flera andra större dataföretag bör överväga Sverige som land att etablera sina verksamheter i. Regeringen har utrett frågan om lägre energiskatt på el för större datacenter, vilket Kristdemokraterna instämmer i bör införas. I Danmark och Finland har redan elskatten för bland annat datacenter sänkts, och Sverige bör finnas med i konkurrensen om nyetableringar.

Forskning, utbildning, innovation, produktion och tjänsteutveckling bildar ett väl fungerande sammanhang och utgör en bas för att Sverige ska kunna vidareutveckla positionen som en ledande industrination. Vi ska dock inte glömma bort att för att hela Sverige ska kunna ha ett levande näringsliv behövs även tillgång till kommersiell service på landsbygden.

Finansiering

Att få fler i Sverige att våga starta och driva företag är en förutsättning för ekonomisk tillväxt och en viktig del i att vara medskapare – inte bara medborgare – i samhället. Det är också viktigt att få fler att känna att det är mödan värt att behålla och driva vidare en verksamhet inom familjen, på orten, även på landsbygden, och säkra tillgång till kapital, engagemang, mentorskap och kompetenshöjning.

Företagens möjligheter att hitta riskvilligt kapital till goda marknadsmässiga villkor är en nyckelfaktor för att trygga näringslivets möjlighet att utvecklas, växa och skapa nya jobb. Vi anser att det huvudsakligen är privat kapital som ska riskeras när företag startas och utvecklas oavsett om det rör sig om börsnoterade koncerner, medelstora företag i tillväxtfas eller affärsidéer i tidiga skeden, men att behov också finns av statliga marknadskompletterande insatser.

Staten bör främja nyföretagande genom att skapa ett gott klimat för innovationer samt produkt- och marknadsutveckling. De offentliga organen bör medverka till att nödvändigt riskkapital finns tillgängligt, inte minst för mindre företag och i regioner med svag kapitalbildning och sysselsättningsproblem. Särskilda insatser bör göras för att stimulera kvinnligt företagande och olika företagsformer.

Omstrukturering av riskkapital

Sverige har en väl utbyggd sektor för riskkapitalförsörjning för företag, men den behöver omstruktureras och utvecklas. Tillgången till kapital för företag i tidiga skeden är ett ofta omvittnat problem. Få privatpersoner och institutioner vill riskera pengar i företag som ännu inte etablerat en fullskalig affärsverksamhet. Det finns därför en marknadskompletterande roll för staten att fylla.

Men för att såväl det offentliga som det privata riskkapitalet ska ge bästa möjliga effekt i investeringar, och inte minst att uppfinnare, innovatörer och entreprenörer i olika skeden ska hitta de medel som finns tillgängliga, krävs en tydligare organisering av aktörerna i innovationssystemet.

Det behövs förstärkt finansieringsstöd i mycket tidiga faser i form av bidrag, lån och ägarkapital. Därutöver behövs det finansieringsinsatser i kapitalintervallet 5–50 miljoner kronor.

Det behövs också åtgärder för att förbättra tillgången till lånekapital till små och medelstora företag. Alla delar i kapitalförsörjningskedjan behöver fungera för att nyföretagandet ska stimuleras och för att landets företag ska ges möjlighet att expandera både produktmässigt och geografiskt.

Finansiering för mångfalden av företag

Möjligheter att få kapital oavsett associationsform är en viktig åtgärd för att skapa mångfald i näringslivet. Kristdemokraterna anser att det är väsentligt för utvecklingen inte minst inom vård och omsorg i hela landet, att även kooperativ eller stiftelser kan få hjälp att investera i fastigheter, inventarier med mera, som vilket bolag som helst.

Kristdemokraterna anser att kreditgarantiföreningar och mikrofonder bör främjas så att en större mångfald av associationsformer och en hållbar utveckling uppnås av företag och verksamheter som väljer annat än aktiebolag och enskild firma.

Det som kallas idéburet företagande bedrivs ofta i ideell förening, ekonomisk förening, kooperativa företag eller stiftelseform. Det kan vara ett äldreboende, en skola, en lanthandel eller något annat som människor gått samman om. Famna är paraplyorganisation för idéburna företag inom vård och omsorg, där till exempel Bräcke Diakoni är medlem. Skoopi är branschorganisationen för arbetsintegrerande sociala företag.

Ofta saknas kapital utifrån som kan användas för investeringar i fastigheter, inventarier eller infrastruktur. Oavsett om det är en församling, en lokal förening eller en regional gren av en större organisation skulle de vara förtjänta av att få stöd att driva och utveckla sin verksamhet.

Enligt utlåtanden från ideella aktörer i Sverige och Sveriges Kommuner och Landsting, SKL, finns det strukturella hinder och ren misstänksamhet mot verksamheten. Bara för att drivkrafterna är annorlunda (idéer snarare än vinst till aktieägarna) innebär det att dessa aktörer har svårt att få tillgång till kapital. Traditionella finansiella institutioner har helt enkelt svårt att förstå att dessa verksamheter kan drivas mycket effektivt. Det är kanske oftast inte de som företräder verksamheterna heller som kan vara de som står för lån på grund av egna begränsade resurser, vilket kan skapa en osäkerhet hos bankerna.

Vi vill därför initialt skapa en fond som syftar till att främja den idéburna sektorns möjlighet till socialt företagande och då särskilt som utförare av välfärdstjänster. Vi avsätter 150 miljoner kronor i utgiftsområde 9 för detta ändamål för året 2018. En sådan fond skulle snabbt kunna motverka bristen på tillgång till kapital för dessa aktörer. Förutom en statlig avsättning till en sådan fond så skulle privata aktörer såsom banker kunna medverka i ett sådant initiativ. Detta skulle ge bankerna en möjlighet att bidra positivt till samhällsutvecklingen samtidigt som erfarenheterna sannolikt skulle kunna bidra till att bankerna i sin ordinarie verksamhet fick större förståelse för den ideella aktörens speciella villkor.

Fonden skulle kunna fungera på ett liknande sätt som i Storbritannien med deras Big Society Capital. Tanken är att medel från fonden ska kunna användas för så kallade sociala investeringar. Det kan bland annat handla om lån med något lägre traditionella avkastningskrav. En klumpsumma på exempelvis 250 miljoner kronor skulle kunna avsättas och då som ett engångsvis anslag i statsbudgeten eller inom Tillväxtverkets ram. Frågan bör utredas.

Lokala sociala investeringsfonder upprättas över hela Sverige men då med syftet att göra särskilda satsningar med just social inriktning, men en nationell fond handlar om att få fram fler verksamheter som ger arbetstillfällen och sysselsättning. Det hade kunnat vara en form för finansieringshjälp för ASF – arbetsintegrerande sociala företag, som har de personer som står längst från ordinarie arbetsmarknad och som har stora behov av resurser för anställning av handledare och verksamhetsledare som stabila resurser för företagen – eller andra typer av idéburna företag inom till exempel vård och omsorg.

Kristdemokraterna vill också se att en modell för så kallade sociala utfallskontrakt införs nationellt, likt den modell som redan idag finns i Norrköping. Det vore ett framåtsyftande sätt för sociala innovationer och skulle i större omfattning än idag möjliggöra finansiering av desamma. Modellen beskrivs närmare i Kristdemokraternas motion om utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning.

Crowdfunding

Kristdemokraternas grundsyn på samhället är de små gemenskaperna, där det gemensamma bästa är ett övergripande mål. Människor som går samman för att hjälpas åt att nå satta mål, ger positiva effekter för både närsamhället och landet i stort. Tillit och förtroende byggs mellan människor som verkar för samma sak.

Crowdfunding är ett nytt sätt att finansiera ett företags expansion där det använder en grupp (crowd) för att få in kapital. Detta kallas också gräsrotsfinansiering. Kanske man främst tänker på små insamlade medel från privatpersoner men trenden startade med att man gav rena bidrag som byttes mot förmåner från det nya företaget man ville stödja. Till exempel rabatter eller smakprov.

Crowdfunding har sedan utvecklats till att man även får ägarandelar i nya bolag, så kallad equity crowdfunding. Egentligen är det inget nytt att ett företag eller en entreprenör använder sina egna nätverk för att få resurser till ett nytt företag eller projekt. Det nya med crowdfunding är att man genom internet mycket enklare kan sprida budskapet även utanför sin närmaste bekantskapskrets.

Då dessutom banker ofta är restriktiva med att finansiera nya bolag finns det ett stort behov av nya finansieringsmodeller. En annan fördel med crowdfundingmodellen för aktiebolag med aktieägare som också är tidiga användare och supportrar, är att man kan göra flera mindre emissioner till en trogen aktieägarkrets till ett förmånligt bolagsvärde.

Regeringen tillsatte 2016 en utredning om crowdfunding som ska analysera vilka regler som är tillämpliga på andels- och lånebaserad gräsrotsfinansiering, deltagarnas och plattformarnas roll, funktion och incitamentsstruktur och i förekommande fall utarbeta nödvändiga lagförslag. Kristdemokraterna ser fram emot utredningen som ska komma i slutet av 2017, men föreslår även att utredningen ser hur andra länder, till exempel USA, hanterat frågan.

Kapitalförsörjning och investeringar sker över landsgränserna och det måste därför tas hänsyn till i lagstiftningen.

Sänk kravet på aktiekapital och se över finansieringsmöjligheter

Många saknar i dag de medel som krävs för att kunna starta ett företag eller har svårt att göra avsättningar av sina löpande inkomster till denna grundplåt. Kristdemokraterna vill sänka trösklarna till företagande, för att ge fler möjlighet att starta och utveckla företag och på så vis skapa arbete åt både sig själv och andra. Kristdemokraterna vill också se en översyn av de finansieringsmöjligheter som i dag finns beträffande privatpersoners, företags och andra aktörers möjligheter att investera i lokal företagsutveckling. Syftet är att underlätta att kapital investeras/reinvesteras på landsbygden. Vi vill också förbättra möjligheterna att realisera olika former av lokala investeringsbolag, bygdekassor och andra initiativ som kommer underifrån och bygger på de lokala förutsättningarna. Så stärks civilsamhället, men även kunskapen och känslan för det gemensamma ansvaret vi alla har för att vårt samhälle ska utvecklas väl.

Kristdemokraterna var i alliansregeringen med och sänkte kravet på aktiekapital från 100 000 kronor till 50 000 kronor vid start av aktiebolag.

Kristdemokraterna vill sänka kravet på insats ytterligare. Dagens regelverk stänger ute potentiella företagare och att sänka kravet på aktiekapital till 25 000 kronor skulle göra steget lättare för många att starta företag.

Kristdemokraterna anser att det är de små och medelstora företagen som ska prioriteras i näringslivspolitikerna, det är där flest arbetstillfällen skapas. Fyra av fem nya jobb har de senaste 20 åren skapats i små företag. Skattesystemet ska vara sådant att vinster kan genereras samtidigt som sparande i det egna företaget uppmuntras. Det ska också vara så utformat att det främjar tillgången till riskvilligt kapital för nya och växande företag. Arvs-, gåvo- och kapitalskattereglerna ska utformas så att generations-skiften i företagen underlättas.

Konkurrenskraftiga skatter på delägarskap – personaloptioner

Optioner och andra aktierelaterade incitamentsprogram används som ett sätt att attrahera och behålla nyckelpersoner i företagen. Genom programmen får personalen möjlighet att få del av företagets framtida ekonomiska utveckling.

Skatteregelverket kring personaloptioner är i dag mycket komplext. Osäkerheten kring hur stor beskattningen kan bli gör att många företag i dag avstår från att ge sina anställda personaloptioner. Detta menar vi kristdemokrater försvårar för entreprenörer i tidiga stadier att attrahera nödvändig kompetens. Rätt använda kan personaloptioner skapa drivkrafter för experter och andra nyckelpersoner att verka i unga och lovande företag.

En utvecklad användning av optioner skulle därför kunna spela en viktig roll för företag som befinner sig i specifika skeden. Det handlar om tillväxtföretag som ännu inte har några intäkter, utan måste finansiera löner från det kapital som ägarna satt in i verksamheten.

För att det svenska företagsklimatet även i fortsättningen ska vara gynnsamt krävs förändringar, förenklingar och förtydliganden av regelverket för personaloptioner. Det tydliga syftet måste vara att förenkla användningen av optioner som instrument att attrahera och behålla kompetens, särskilt i innovativa och växande företag.

Många småföretagare jobbar långa timmar med låga lön i tidiga skeden i nybildade företag. Företagen har sällan möjlighet att erbjuda marknadsmässiga löner till nyckelpersoner. För att underlätta små företags rekrytering av kompetent arbetskraft vill Kristdemokraterna därför göra det enklare och mer konkurrenskraftigt att erbjuda anställda incitamentsprogram och delägarskap. Kristdemokraterna tillsammans med övriga allianspartier i regeringen initierade en utredning om personaloptioner som lämnade sitt betänkande ”Beskattning av incitamentsprogram” i mars 2016.

Uppdraget har varit att se över reglerna för beskattning av incitamentsprogram i syfte att skapa konkurrenskraftiga regler för att öka möjligheterna att attrahera och behålla nyckelkompetens samt främja tillväxt. Utredaren föreslår att det införs bestämmelser om särskilt skattegynnade personaloptioner, s.k. kvalificerade personaloptioner. Det innebär att den som förvärvar andelar genom att utnyttja kvalificerade personaloptioner inte förmånsbeskattas. När andelarna säljs beskattas kapitalvinsten enligt vanliga regler. Socialavgifter ska inte betalas. Syftet med de föreslagna reglerna är att underlätta för små, nystartade tillväxtföretag att rekrytera och behålla nyckelpersoner.

Kristdemokraterna vill gå längre än utredaren och satsa 600 miljoner kronor 2018–2020 på personaloptioner. Vi vill att fler företag ska kunna använda systemet och sätter därför gränsen vid 250 anställda, istället för 50 som var utredningens förslag. Vi föreslår ett ökat maxbelopp från utredningens 30 miljoner kronor till 80 miljoner pund och ingen tidsgräns för hur länge företaget ska ha funnits.

Vår ingång är att regelverket bör förenklas och göras mer konkurrenskraftigt, samtidigt som grundläggande skatterättsliga principer beaktas, så att det blir lättare för växande företag att attrahera och behålla centrala medarbetare. Det måste också ta hänsyn till att såväl stora som små företag har verksamheter i olika länder, så reglerna är internationellt anpassade och inte exkluderar vissa branscher.

I september 2017 kom regeringen överens med Vänsterpartiet om ett förslag om skattelättnader för personaloptioner, som innebär att om en anställd får en personaloption av sin arbetsgivare ska den anställde inte förmånsbeskattas när personaloptionen nyttjas. Arbetsgivaren ska därför inte heller betala arbetsgivaravgifter.

I stället sker beskattning först när den aktie som den anställde har köpt genom att utnyttja personaloptionen säljs. Beskattning sker då som inkomst av kapital.

3:12-reglerna

I november 2016 presenterades en utredning med förslag på förändringar i 3:12-reglerna, ”Översyn av skattereglerna för delägare i fåmansföretag”, exempelvis höjning av löneuttagskravet och höjd skattesats för utdelning/kapitalvinst inom det lågbeskattade utrymmet från 20 till 25 procent.

Efter att ha mött massiv kritik mot den ursprungliga utredningen, har regeringen dragit tillbaka förslagen om ändrade skatteregler. Kristdemokraterna beklagar att det innebär att de föreslagna skattelättnaderna vid generationsskiften i ägarledda företag dragits tillbaka, något som länge varit efterfrågat.

Beskattning av hobbyodlare och mindre verksamheter

Många svenskar bedriver idag odling på hobbynivå. En viktig del av detta är biodlingen, inte minst för binas pollinering av fruktträd, bär, buskar och olika jordbruksgrödor, och naturligtvis för produktionen av honung.

I Sverige bedrivs biodling i alla län. Enligt uppgifterna som rapporterats in till länsstyrelserna finns det drygt 81 000 bisamhällen i landet. De flesta biodlare bedriver småskalig biodling. Det finns dock ett hundratal personer som bedriver yrkesmässig biodling.

Dagens skatteregler för biodlare på hobbynivå är minst sagt komplicerade. Skatteverket skiljer i korta drag på näringsverksamhet, kapital och hobbyverksamhet. Näringsverksamhet är när tre kriterier är uppfyllda. Dessa är: Verksamheten drivs självständigt, varaktigt och med vinstsyfte. Detta kräver momsregistrering och ofta registrering för F-skatt. Vidare är biodling som näringsverksamhet bokföringspliktig. Beskattning som kapital gäller vid enstaka försäljningar av egendom som ägts för eget bruk, exempelvis en bigård.

Om inget av dessa två inkomstslag är uppfyllt ska verksamheten beskattas som hobbyverksamhet inom inkomstslaget tjänst. Här säger reglerna att om verksamheten, biodlingen, drivs självständigt och varaktigt men saknar vinstsyfte skall den beskattas inom inkomstslaget tjänst. Vid överskott får man alltså själv betala sina sociala avgifter som egenavgifter.

Detta är bara en kort version av skattereglerna för biodling driven som hobby. Till detta kommer regler om förslitningsavdrag, kontanta utgifter, underskott och försäljning av tillgångar.

Dessa regler ställer till med många problem: likställighet, kontrollerbarhet, acceptans hos skattskyldiga. Det hela blir ännu värre eftersom det i skattelagstiftningen finns ett undantag för försäljning av vilt växande bär, svampar och kottar som man själv plockat. Här är inkomster upp till 12 500 kr skattefria.

Sett ur synvinkeln att biodling som hobby är en samhällsnyttig verksamhet är dessa skatteregler helt kontraproduktiva.

För att förenkla reglerna och jämställa olika hobbyslag borde inkomsterna för hobbybiodlare i ett första steg få ett grundavdrag (skattefri inkomst) på 15 000 kr, precis som ideella allmännyttiga föreningar som är skattskyldiga för inkomst.

I nästa steg kan tänkas en översyn av alla typer av hobbyverksamheter inklusive ideella allmännyttiga föreningar där nivåer i paritet med halva eller hela prisbasbelopp kan övervägas. Ideellt arbete som kommer samhället tillgodo ska underlättas, inte försvåras.

I regeringens vårbudget föreslogs att små näringsidkare som tjänar mindre än 30 000 kr/år ska kunna välja att undantas från momsplikt. Men ska inte den låga inkomsten då räknas som en hobbyverksamhet?

Den som säljer varor eller tjänster mot kontant betalning måste sedan den 1 januari 2010 ha ett certifierat kassaregister. Till kontant betalning räknas även betalning med kontokort. Undantag gäller bl.a. för taxi, distans- och hemförsäljning, försäljning av varor eller tjänster mot betalning i automat och automatspel. Vidare är lagen inte tillämplig för den som endast i obetydlig omfattning säljer varor eller tjänster mot kontant betalning.

Hur kan då en så hög omsättningsgräns som 178 000 kr per år inklusive moms för frisörer fortfarande vara accepterad som skäl för att inte behöva redovisa sina intäkter via kassaregister? Jämlikheten i skattesatser oavsett hobby- eller näringsverksamhet är viktig för att upprätthålla förtroendet för hela skattesystemet.

Delningsekonomin

Att möta samhälls- och hållbarhetsutmaningar på nya sätt med ny affärslogik eller nya affärsmodeller kan vara viktiga element i hur företagande kan bidra till ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbar utveckling. Det kan t.ex. ske genom sociala innovationer och socialt entreprenörskap som syftar till att skapa social nytta eller möta specifika samhällsutmaningar genom nya eller förbättrade hållbara tjänster, varor eller arbets sätt. I förlängningen kan sådana idéer, som ofta är skalbara, bidra till ett mer inkluderande samhälle.

Ett sådant exempel var starten av kooperativa rörelser runt om i Sverige och världen redan för över 100 år sedan, när människor gick samman för att kunna få del av varor och tjänster lokalt.

Framväxten av nya affärsmodeller som delvis omkullkastar traditionellt företagande kan bidra till en mer hållbar utveckling genom utvecklingen av t.ex. delningsekonomi, kollaborativ konsumtion, social franchising eller företagande inom cirkulär ekonomi eller ekosystemtjänster. Sådana affärsmodeller minskar inte bara den negativa påverkan på miljö och klimat utan kan även bidra till innovationskraft, ökad konkurrenskraft och fler jobb.

Arbetet med att främja hållbar innovation, samhällsentreprenörskap och nya affärsmodeller sker exempelvis genom att Tillväxtverket genomför ett flertal insatser för att främja hållbart företagande som både direkt riktar sig till små och medelstora företag och syftar till att påverka institutioner och ramverk.

Samtidigt får vi konstatera att företag som Uber och Air bnb som spridit sig över världen med nya sätt att styras, få kunder och tjäna pengar, inte har självklara och utarbetade sätt att passa in i befintliga skattesystem, ha tydliga arbetsvillkor och redovisning av intäkter. I flera fall över världen, har exempel tyvärr visat på problem med redovisning och att få människor att hålla sig till lagar och regler inom dessa verksamheter. Det är viktigt att nya affärsmodeller kan visa på en trovärdighet inför den lagstiftning som finns – och om så behövs, verka för att den i så fall förändras i en annan riktning – inte att negligera den.

I april 2017 kom den utredning som har kartlagt olika modeller som möjliggör eller underlättar transaktioner där privatpersoner säljer, hyr ut, lånar ut eller ger bort materiella eller finansiella tillgångar eller erbjuder tjänster etc, och analyserar olika användares roller och rättsliga ställning vid sådana transaktioner.

Omkring 10 procent av befolkningen har hitintills gjort någon form av transaktion inom delningsekonomin. Många känner osäkerhet om vad det innebär att handla med andra privatpersoner och plattformarna är inte så bra på att informera om rättigheter, skyldigheter och skattekonsekvenser.

Utredningen föreslår att Konsumentverket får i uppdrag att informera och vägleda privatpersoner om vad delningsekonomiska transaktioner innebär. Vidare föreslås att Konsumentverket och Konkurrensverket i samråd med andra berörda myndigheter under tre år ska följa delningsekonomin utveckling i ett användarperspektiv.

Kristdemokraterna delar uppfattningen att Konsumentverket är rätt myndighet för uppdraget, men samtidigt pågår en snabb utveckling av plattformar inom delningsekonomin, vilket också kräver resurser för att ge konsumenten snabb åtkomst till information om vad som gäller.

Företag inom välfärdssektorn

Det privata näringslivet har varit, är och kommer att vara grunden för Sveriges välfärd. De arbetstillfällen som privat sektor kan skapa utgör basen för finansieringen av offentliga välfärdstjänster. De närmaste åren tilltar dock utmaningen när det gäller välfärdens finansiering. Allt fler äldres vård och omsorg ska finansieras av en minskande andel i arbetsför ålder.

För att Sverige ska stå sig starkt i framtiden och upprätthålla en god ekonomi i balans behöver förutsättningarna för företagande i vårt land bli ännu bättre genom långsiktiga stabila villkor. Det är genom framgångsrika, välmående företag de resurser skapas som gör det möjligt för oss att finansiera vår välfärd.

En väl fungerande offentlig sektor är en förutsättning för att ett gott samhälle ska kunna skapas för alla oavsett inkomst, ålder, kön eller bosättning. Den offentliga sektorns verksamhetsformer ska så långt möjligt bygga på nyttjande av olika driftsformer och på decentralisering. För att öka mångfalden, stimulera initiativtagande och effektivitet måste produktion av välfärdstjänster i enskild regi via företag, stiftelser, kooperativ och ideella organisationer ges lika förutsättningar som tjänster producerade i offentlig regi. LOV – lagen om valfrihetssystem, kan utvecklas och förfinas både för vård, omsorg, sociala verksamheter och för skola och utbildning.

Politikernas uppgift är att ta tillvara medborgarnas intresse. Utvärdering, kostnadsuppföljning och kvalitetskontroll är därför viktiga politiska uppgifter. Produktion av individuella sociala servicetjänster bör präglas av mångfald. Den enskilde bör själv kunna välja utförare inom ramen för det bistånd som en myndighet beviljat. Övrig offentlig verksamhet, som inte är myndighetsutövning, bör upphandlas i konkurrens.

I september 2017 aviserade regeringen att förslag läggs på att inte mer än sju procent av operativt kapital (plus statslåneräntan) får tas ut i vinst för företag inom omsorg och skola. Vårdsektorn undantas för tillfället och hur vinster ska kunna begränsas där ska utredas ytterligare och presenteras i juni 2018.

Förslaget bygger på den s.k. Reepaluutredningen, ”Ordning och reda i välfärden”, som har satt käppar i hjulet för privata utövare av ovanstående verksamheter. Hotet om

en vinstbegränsning för vård, skola och omsorg har lagt en våt filt över expansion och utveckling för dessa företag och organisationer.

Merparten av dessa verksamheter är offentligt finansierade, och som på alla områden då våra gemensamma skattemedel används ska de hanteras på ett klokt sätt. Men Kristdemokraterna vänder sig emot regeringens och Vänsterpartiets ensidiga kampanj mot utövarna inom just dessa områden för att begränsa eventuella vinster, utan att samtidigt se byggföretag och andra som levererar tjänster och produkter till offentliga verksamheter inom LOU och där ingen kontroll görs av eventuella övertvinster. Det innebär också att LOV skulle vara ett bättre alternativ i många fall, då kvaliteten mäts mellan de olika aktörerna och ersättningen är uppgjord enligt förutbestämda underlag.

Kristdemokraternas uppfattning är att en mångfald av utförare av offentligt finansierad välfärd behövs och att regeringen med stödparti inte förstår företagsekonomiska villkor där de flesta företag faktiskt återinvesterar eventuella överskott i personal, inventarier, fastigheter med mera som är en del av verksamhetsutvecklingen.

Den privata vård- och omsorgssektorn bestod 2015 enligt branschorganisationen Vårdföretagarna av drygt 14 000 företag med 150 000 årsanställda sysselsatta om man räknar både heltids- och deltidsarbete. Drygt 93 procent av dessa företag hade 1–19 anställda, och 87 procent hade färre än tio anställda, alltså småföretag. Omsättningen var 119,7 miljarder kr och utdelningarna 4,1 miljarder kr, alltså var utdelningarna i vårdsektorn knappt 3,5 procent av omsättningen. De företag som gick med vinst återinvesterade 3,8 miljarder kr. Rörelsemarginalen var 8,4 procent.

Friskolornas Riksförbund har i sin statistik för 2008–2012 visat på en nettoomsättning på 14 miljarder kronor för 336 bolag och 19 671 anställda. Aktieutdelningen av fritt kapital var 5 procent. Senare siffror visar med all säkerhet på fler bolag och anställda och därmed högre omsättning.

Enligt Skolverkets siffror för 2016, fanns bland annat 9 183 förskoleenheter, varav 2 708 fristående, 4 847 grundskoleenheter varav 820 fristående och 1 313 skolenheter i gymnasieskolan varav 428 fristående. Det är alltså en betydande andel av svenska elever som går i andra än kommunala skolor.

Kristdemokraterna tror på en mångfald av utförare inom vård och omsorg och skolan. Aktiebolag såväl som kooperativ och allt däremellan, ska få plats och möjlighet att bedriva verksamheter för personer med olika behov. Därför är regeringens motstånd till privata alternativ helt obegripligt om man dessutom ser till de undersökningar som görs om medborgarnas vilja att kunna välja vårdgivare eller förskola och skola.

Olika driftsformer – behov av jämlika villkor

Kristdemokraterna tycker det är viktigt med mångfalden av olika associationsformer, och möjligheten till valfrihet. 2006 etablerades en ny, ytterligare, bolagsform, så kallade SVB. Det är en bolagsform med särskild vinstutdelningsbegränsning. Detta är ett bra komplement till det traditionella aktiebolaget.

Företagsformen är tänkt för verksamheter som tidigare drivits i offentlig regi, till exempel företag som etableras i privat regi inom hälso- och sjukvårdssektorn. Reglerna syftar till att säkerställa att företagets vinst huvudsakligen stannar kvar i företaget.

Anledningen till att det fortfarande inte finns särskilt många SVB-bolag är förmodligen att inga stödstrukturer finns för vare sig den här formen av bolag eller idéburna företag inom välfärdssektorn i Sverige. Fortfarande finns endast ett sextiotal aktiva SVB-bolag registrerade i Sverige.

I Storbritannien och USA däremot är detta en etablerad bolagsform för just välfärdsföretag. I Storbritannien fanns år 2014 cirka 10 000 registrerade CIC (community interest companies) och intresset ökar. Syftet med införandet var att undvika överreglering av traditionella välfärdsbolag och att samtidigt säkra allmänintresset genom begränsat vinstuttag. I USA kan L3C (low profit limited liability companies) ta emot avdragsgillt riskkapital, vilket tidigare enbart var möjligt för ideella organisationer.

Kristdemokraterna tycker det är viktigt med mångfalden av olika associationsformer och möjligheten till valfrihet, därför är det angeläget med en kunskaphöjning av även denna företagsform.

Den sociala ekonomins företagande

I dagens samhälle finns ett stort ekonomiskt och företagsmässigt engagemang, som ligger i gränslandet mellan den civila sfären och marknaden, som kallas den sociala ekonomin. Inte sällan finner vi detta inom skola, vård och omsorg, där mindre, idéburna företag har svårt att etablera sig.

Det finns sedan länge ett flertal stiftelser och fonder i landet som arbetar inom dessa områden. Idag kallas de non-profit-verksamheter (eller idéburna) eftersom de inte formellt sett är företag, alltså verksamheter som drivs utan vinstsyfte. I den aktuella debatt som pågår, kan konstateras att mycket lite hänt för att främja den här typen av verksamhetsformer.

Famna, som samlar ett sextiotal av landets vård- och omsorgsverksamheter i föreningar, stiftelser och andra idéburna företag, visar i sin årliga tillväxtrapport från 2016 att dessa verksamheter omsätter drygt 5,3 miljarder och har närmare 6 500 årsanställda.

Att våga satsa på en idé och att förverkliga en dröm är lättare att göra tillsammans med andra som besitter annan kunskap än en själv och som vill jobba för samma mål. Varje år startar runt 500 nya kooperativa företag i landet, enligt företagsrådgivaren Coompanion. De finns inom alla branscher, särskilt inom kulturområdet, upplevelseindustrin, it samt vård och omsorg. De 18 största kooperativa företagen omsätter tillsammans 240 miljarder kronor och har 58 000 anställda. Den gängse juridiska formen är ”ekonomisk förening”, vars lagstiftning är anpassad till det demokratiska ägandet.

Det mesta pekar visserligen på fortsatt expansion både inom nya och befintliga verksamhetsområden, men även att det är brist på extern finansiering och möjlighet till upphandlingar ibland till de demokratiska och idéburna verksamheterna. Interna hinder blir då bristande ekonomiska förutsättningar och brist på lämpliga lokaler för att driva och utveckla verksamheterna.

Arbetsintegrerande sociala företag, ASF

Av de cirka 300 arbetsintegrerande sociala företagen i Sverige med cirka 8 000 personer har många som funnits några år formen av sociala arbetskooperativ, medan det de senaste åren vidgats till alla företagsformer. Oavsett form, är det personer som har startat verksamhet tillsammans för att möta samhällets behov av varor och tjänster samtidigt som arbete skapats för dem själva genom företagandet.

Företagen skapar arbetsplatser där alla får möjlighet att arbeta utifrån sin egen förmåga. Personer som få andra arbetsgivare vågar anställa på grund av olika former av arbetshinder, får anställning och meningsfull sysselsättning i dessa företag. Likaså görs ett stort arbete för att kunna avgöra personers arbetsförmåga i dessa företag, något som Försäkringskassan eller Arbetsförmedlingen behöver få som underlag för sina bedömningar av stöd.

År 2010 gjordes en gemensam informationssatsning på arbetsintegrerande sociala företag på uppdrag av regeringen med Tillväxtverket, Sveriges Kommuner och Landsting, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. Syftet var att fler skulle få chansen att upptäcka möjligheten att tillsammans med andra starta och driva företag efter devisen ”100 procent av sin förmåga”. De offentliga arbetsgivarna skulle också få information om på vilka sätt de kan stödja uppstart och utveckling av dessa företag, vilket fortfarande är en insats som behövs.

Kristdemokraterna har varit positiva till regeringens nysatsning i början av 2016 på ASF, och samordningen från både Arbetsmarknads- och Näringsdepartementet. Många ASF behöver stöd inte bara för att starta upp, utan längs vägen i företagandet. Affärsutveckling är nödvändigt för att dessa små företag ska kunna konkurrera på lika villkor och då krävs verksamhetsledare och handledare som inte själva har en problematik som omöjliggör det dagliga stödet till medarbetarna, och det behövs även en ekonomisk insats för att klara lönerna till chefstjänsterna för att kunna anställa andra i verksamheterna.

Därför avsätter Kristdemokraterna 600 miljoner kronor till lönestöd för verksamhetsledare och handledare i ASF, på utgiftsområde 14 Arbetsmarknad under en period av 3 år. Dessutom behöver definitionen av ASF regleras i en särskild förordning, som förordas i utredningen ”Palett för ett stärkt civilsamhälle”, för att den särskilda metod för att få människor i arbete som finns inom ASF ska tydliggöras inte minst för att kunna delta i offentliga upphandlingar av arbetsträning och rehabilitering.

Branschorganisationen Skoopi, som samlar två tredjedelar av landets ASF, håller på att utarbeta en certifiering av de arbetsintegrerande sociala företag som uppfyller de officiella kriterierna som redan finns och med ytterligare kvalitetskrav. Detta för att höja statusen för dessa företag och deras medarbetare och för att säkerställa att kvaliteten på utlovade tjänster och produkter hålls inte minst i offentlig upphandling.

Insatser för att bredda synen på företagande i civila samhället

Oavsett om det handlar om personer med arbetshinder som får en ny möjlighet till arbete genom ett arbetsintegrerande socialt företag, en grupp apoteksanställda som bildar ett kooperativ eller en ideell förening som tar över den lilla ortens äldreboende, handlar det om att ta tillvara personers initiativkraft och förmåga att skapa verksamheter som är socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbara. Därför är kunskapen om

möjligheter att starta företag i andra associationsformer än aktiebolag och enskild firma, som är de två vanligaste, en viktig insats som bör göras på nationell nivå.

Den nationella överenskommelsen är en samverkan mellan regeringen, Sveriges Kommuner och Landsting samt idéburna organisationer inom det sociala området sedan 2008. Syftet är att stärka de idéburna som röstbärare och öka mångfalden av utförare och leverantörer inom hälso- och sjukvård samt omsorg.

I överenskommelsen finns sex gemensamma principer som grund för samverkan: principen om självständighet och oberoende, principen om dialog, principen om kvalitet, principen om långsiktighet, principen om öppenhet och insyn samt principen om mångfald.

Flera kommuner och landsting/regioner har gjort lokala/regionala överenskommelser om samverkansformer med ideella och idéburna organisationer. Frågan är dock fortfarande om överenskommelsen skapat fler företag i sig eller om det är som studien av överenskommelsens tre första år belyser: ”Fler organisationer ser den företagande delen i sin organisation, vilket tidigare dolts i retoriken, men att man nu fått en annan förståelse för detta.” Detta bör verkas för i än högre grad, särskilt med tanke på den diskussion om vinstbegränsningar som råder och där organisationerna kan vara goda komplement till det offentliga.

Life science

Life science – eller ”livsvetenskaperna” som det kallas på svenska – är en benämning på verksamheter som sträcker sig från idéer, forskning och utveckling, kliniska prövningar, kommersialisering av produkter och tjänster och införande av ny teknik till läkemedel i vårdens olika stadier och områden.

Stiftelsen Forska Sverige, LIF, Swedish Medtech och Sweden Bio med flera organisationer har kommit med många olika förslag under de senaste åren för att komma framåt i frågan om utveckling av den svenska life science-branschen. Kristdemokraterna har varit pådrivande i frågan om en nationell strategi för att de företag som finns i Sverige ska finna mödan värd att ha verksamhet i landet, hitta kompetent personal och få utväxling av satsade medel för forskning och kommersialisering av produkter.

Utveckling av nya företag och produkter

En nationell samordnare utsågs av alliansregeringen och avgav rapport med förslag på åtgärder, som en ny samordnare tillsammans med ett råd nu arbetar med. Innovativa företag eller företag med högt teknik- och kunskapsinnehåll har en annorlunda utvecklingsprocess jämfört med andra företag. Tiden för utveckling av nya produkter och företag ser olika ut för olika sektorer och branscher. När det gäller life science, ett brett område som bland annat omfattar utveckling av läkemedel, diagnostik och mediceknik, är utvecklingsprocessen ibland mycket lång. Det gäller i synnerhet för utvecklingen av nya läkemedel. Vilket kräver långsiktig finansiering.

Sveriges life science-inkubatorer, Alis, har i en rapport 2016 lyft fram de särskilda utmaningar som möter utvecklingsprocesser och finansiering inom life science i Sverige. Tillväxtanalys gav ut en rapport våren 2017 med rubriken ”Towards a Swedish

megafund for life science innovation”. Den visar på hur en svensk fond, genom att applicera särskilda finansieringstekniker, skulle kunna skapa tillfredsställande finansiering för uppstarts företag i de tidiga skedena.

Tillväxtanalys skriver:

En växande och åldrande befolkning är direkt kopplat till en ökning av kroniska sjukdomar vilket bidrar till ökade kostnader för hälso- och sjukvård. Utan åtgärder kommer hälso- och sjukvårdens del av BNP i Sverige och många andra länder öka dramatiskt, vilket kommer att vara ohållbart. Innovation är centralt för att motverka denna utveckling och skapa en bättre och mer kostnadseffektiv hälso- och sjukvård samt äldreomsorg. Sverige har en stark tradition och kompetens inom alla segment av life science-industrin men under de senaste decennierna har tillflödet av riskkapital i de tidiga skedena minskat, vilket hämmat utvecklingen av nya life science-företag.

Genom att skapa en megafond som kapitaliseras genom investeringar i både ägarandelar och obligationer, skulle den kunna öppna upp den för investerare som traditionellt sett inte har investerat i tidiga skeden. Något som Kristdemokraterna anser behöver utredas vidare.

Snabbare processer för nya produkter

Sverige har en stolt tradition inom såväl medicinsk forskning som tekniska innovationer inom vården, vilket har skapat såväl jobb som god hälsa och Nobelpris. Men när andra länder under senare år flyttat fram sina positioner har Sverige tappat innovationskraft inom life science-sektorn. Ökad tidspress i vården har minskat möjligheter till forskning. Konkurrens inom industrin från andra delar av världen som Sydostasien och Östeuropa samt uppköp och utförsäljning av svenska bolag i branschen är några andra orsaker som brukar nämnas.

Nu verkar det dock som om det håller på att förändras. Antalet kliniska prövningar har ökat något och regeringen har sjösat ett forskningsprogram för biologiska läkemedel. Det är positivt att till exempel Vinnova och Vetenskapsrådet samarbetar. Det måste utredas mer som Kristdemokraterna påpekat om det samlade innovationssystemet, om vikten av att satsningar hamnar rätt, och får genomslag över hela landet om möjligt. Men det krävs också en kontakt mellan professionen i vården och de tillverkande företagen och forskningen för att svensk vård ska få del av nya rön och behandlingar. Det svenska hälso- och sjukvårdssystemets oförmåga till snabbt upptag av innovativa läkemedel är inte bara ett problem för svårt sjuka patienter utan också för de forskande företagen inom industrin som är beroende av klara och enkla spelregler för introduktion av nya innovativa läkemedel, men även företagen som skapar ny medicinteknik drabbas av oförmågan från landstingen att se fördelen för svenska patienter.

Den krassa verkligheten är att om företagen inte får avsättning för sina nya och innovativa produkter minskar incitamenten att satsa på forskning och utveckling i Sverige. Det betyder färre jobb, minskad innovationskraft och i förlängningen en allt sämre kvalitet i vården, något som i slutändan drabbar patienterna. Det är paradoxalt med tanke på de goda förutsättningar vi har för forskning med en väl utbyggd högkvalitativ hälso- och sjukvård och en världsunik tillgång i våra svenska register, inte minst kvalitetsregister som följer patienter, diagnoser och behandlingsresultat över tid.

Vi måste säkerställa att svårt sjuka patienter får tillgång till goda undersökningar och behandlingar, oavsett bostadsort och under den tid det tar för läkemedlet eller andra

produkter att gå från formellt godkänt till formellt införande. Dagens system är inte etiskt försvarbart. Ingen hade kommit på idén att organisera hälso- och sjukvården i 21 landsting om organisationen skulle satts i sjön idag. Att forma om dem till de sex sjukvårdsregioner som finns redan idag, skulle kunna vara en utveckling mot en jämlik vård över landet, med lika tillgång till nya innovativa läkemedel och medicintekniska produkter.

En färsk statlig utredning, ”Kunskapsbaserad och jämlik vård – Betänkande av Utredningen om ökad följsamhet till nationella kunskapsstöd i hälso- och sjukvården” (SOU 2017:48), konstaterar att hälso- och sjukvården fortfarande skiljer sig åt mellan olika regioner i Sverige och att strukturella förändringar behövs för att förbättra situationen. Det tar alltför lång tid att introducera, använda och utvärdera nya behandlingar och tekniker i vården, och vi lyckas inte dra tillräcklig nytta av medicinska framsteg.

Skillnader i vården beror alltså i hög grad på hur olika sjukvårdshuvudmän, landsting, styr sin vård. Detta gäller kanske i synnerhet på läkemedelsområdet där patienter på flera områden, till exempel inom vården av multipel skleros, behandlas med läkemedel som inte är godkända, s.k. off-label-användning. Det kan vara rimligt att tillåta behandling utanför vetenskaplig indikation i de fall där det saknas vetenskapligt godkänd behandling. Inom barnsjukvården som exempel, är det naturligt att använda behandlingar utifrån praxis.

I de fall där det emellertid finns läkemedel som godkänts kan det inte accepteras att det mer än möjligen i undantagsfall förekommer behandling utan vetenskaplig grund. För att trygga patientsäkerheten bör regeringen därför ge sina myndigheter i uppdrag att alltid prioritera läkemedel som har av myndighet godkänd indikation. Det är alltså en avvägning för både patient och läkare mellan att få en behandling eller inte.

Läkemedel finns som används i klinisk praxis men området beräknas växa kraftigt inom det närmaste decenniet. Det handlar om innovationer som kommer att öka långtidsöverlevnaden och hjälpa tusentals svårt sjuka patienter varje år.

Men vad är vitsen med nya innovativa läkemedel om handläggningstiden är flera år eller läkemedlen bara erbjuds i ett fåtal av Sveriges landsting? Och om vissa landsting har råd att köpa in den medicintekniska apparatur som behövs för att upptäcka en svår sjukdom, men vissa inte? Att ställa krav inom ramen för innovationsupphandling är ett sätt som vissa landsting arbetar med, men det måste utvecklas en nationell gemensam syn på hur universitetssjukhusen och andra vårdgivare ska få större möjlighet att forska fram, prova och utveckla nya produkter.

En myndighetsprövning på nationell nivå av alla slags produkter inom life science måste rimligtvis också gälla i alla landsting, annars har vi bara lyckats lägga till en nivå och förlängt handläggningstiden, tvärt emot arbetets ambitioner.

Det behövs mindre krångel och mer samarbete för att lyfta svensk life science-industri. Då kan vi nå bättre vårdresultat, komma bort från ojämlikheter i vården och skapa fler jobb till introduktionsprocessen. Det måste bli tydligare hur landstingen ska agera för mer jämlik vård av svenska patienter genom införande av nya produkter inom vård och behandling. Till att börja med behövs ett nationellt åtagande för att komma till rätta med den ojämlika introduktionsprocessen.

Upphandling – konkurrens

Offentlig upphandling regleras av tre lagar som i huvudsak bygger på EU-direktiv: lagen om offentlig upphandling (LOU) gällande varor, tjänster, byggentreprenader, lagen om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster (LUF) samt lagen om valfrihetssystem (LOV) vid konkurrensutsättning av verksamhet inom vård och omsorg.

Kristdemokraterna anser att upphandling är ett viktigt verktyg för offentliga verksamheter att på ett tydligt sätt visa hur medel används och konkurrensneutralitet kan upprätthållas. Däremot har de senaste årens utredningar och nya EU-direktiv gjort det möjligt att ytterligare kriterier kan ställas upp som krav vid upphandlingar, som ska tas i beaktande och användas med sunt förnuft. Flera nya utredningar om upphandling har nyligen presenterats och åtgärder diskuteras utifrån det.

Upphandling för att skapa marknad för innovationer

Med innovationsvänlig upphandling avses: ”Upphandlande organisationer öppnar processen för att ta tillvara leverantörers idéer om förnyelse – det strategiska valet att ta fram en innovation tas av leverantören.”

Med innovationsupphandling menas: ”Upphandling av nya lösningar på ett definierat problem eller behov för vilka det ibland ännu inte har etablerats någon lösning.”

För att innovation ska komma till stånd måste det finnas en efterfrågan på en produkt eller tjänst. Innovationsvänlig upphandling är instrument som kan användas i betydligt större utsträckning av myndigheter, kommuner och landsting/regioner. Det bidrar till teknikutveckling, nya affärsmöjligheter för företagen och ökad efterfrågan på produkter och tjänster som inte funnits tidigare, och därmed ökad tillväxt och arbetstillfällen i Sverige.

Regeringen presenterade hösten 2016 en nationell upphandlingsstrategi, där det finns tydliga och målsatta uppdrag till myndigheter att arbeta med upphandling som verktyg för att främja innovation samt att resultaten av detta arbete följs upp. Inte minst har detta uppmärksammats som ett behov för företag inom life science då läkemedel och medicintekniska produkter i första hand upphandlas av den offentliga vården, liksom för arbetsintegrerande sociala företag som till stor del är beroende av kommuner och andra myndigheter. Det är få branscher som är så beroende av politiska beslut, lagar och regler.

Ökad kunskap om olika associationsformer i upphandlingar

Privata, kooperativa och ideellt drivna alternativ bör få förutsättningar att utvecklas, exempelvis genom att de som upphandlar får ökad kunskap om företagsformen och därmed kan se fördelarna med idéburna företag. Tyvärr är erfarenheten att kommuner och landsting på många håll motverkar en sådan utveckling. Till exempel får de arbetsintegrerande sociala företagen ibland stå tillbaka på grund av att kommunerna hellre behåller arbetsmarknadsåtgärder i egen regi.

Ett sätt att främja idéburna organisationers möjlighet att vara leverantörer till den offentliga sektorn kan vara att, med beaktande av de juridiska förutsättningar som finns för detta, inrätta s.k. idéburet offentligt partnerskap, IOP. Även om Sverige har en

livskraftig och aktiv ideell sektor är de idéburna organisationerna i hög grad frånvarande inom exempelvis områdena vård och omsorg. Många uppger att det beror på att upphandlingar i praktiken är utformade så att bara stora företag klarar kraven.

Det bär emot när välfungerande kooperativ med drivna distriktssjuksköterskor, barnmorskor eller andra verksamheter inte kan matcha buden och juridikkraften hos större aktiebolag. Den nationella upphandlingsstrategin syftar därför till att ge rätt förutsättningar för mindre företag och idéburna verksamheter att delta i upphandlingar av offentliga kontrakt.

Några av de viktigaste hindren uppges vara företagens kostnader för att ta fram anbud, kort tidsram, höga krav och risken att bli underkänd på grund av triviala misstag. Det måste vara enkelt och rättssäkert för alla företag att delta i upphandlingar. Att bland annat använda sociala skäl/social hänsyn i upphandlingsunderlagen skulle hjälpa de idéburna företagen att konkurrera på ett bättre sätt. Så kallade reserverade kontrakt är också en modell att arbeta med för att få fler i arbete med någon form av arbetshinder. Förbättrade upphandlingar är därför mycket viktigt för att öka mångfalden och minska dominansen av stora företag.

Bristande konkurrensneutralitet drabbar vårdföretagare i olika sammanhang, enligt organisationen Vårdföretagarna. Det kan gälla tillståndsgivning, där kraven på privata utförare kan vara högt ställda samtidigt som offentliga utförare får driva samma verksamhet utan tillstånd. Det kan handla om insatser som inte räknas med i ersättningen till den privata utföraren, men som den offentliga konkurrenten får finansierade. Eller underskott i offentlig verksamhet som täcks i efterhand utan att de privata utförarna får motsvarande kompensation.

Alla kommuner i Sverige har ännu inte infört LOV – lagen om valfrihetssystem. Det innebär att många, framförallt äldre, saknar möjlighet att välja hemtjänst eller matleverantör till exempel. Med LOV kan landsting och kommuner ställa krav som ska gälla för alla utförare inom en viss verksamhet. Alla företag som uppfyller dessa kvalitets- och kompetensvillkor blir godkända som vårdgivare, och patienterna eller omsorgstagarna kan välja bland dem utifrån egna preferenser. Etableringsfriheten gör att utförarna måste måna om sina patienter och omsorgstagare för att inte mista dem som kunder. Utförarna konkurrerar inte med pris då ersättningsnivån är bestämd på förhand, vilket LOU, lagen om offentlig upphandling, gör. LOV har därmed öppnat för fler typer av aktörer som kan komma in på marknaden genom de villkor som ställs.

Offentliga bolags och myndigheters konkurrens med privata verksamheter

Kristdemokraterna anser det vara viktigt att alltid se över offentlig verksamhet och hur den motiveras över tid. Svenska staten äger i dagsläget 49 företag, varav några är beslutade att säljas. Företagslistan borde hos varje riksdagsledamot och skattebetalare väcka frågan om alla dessa driver verksamheter som är lämpliga för staten att äga. Företagens närvaro på flera marknader riskerar en osund konkurrens.

Trots den lagstiftning som ska förbjuda statliga företag att snedvrída konkurrensen och nyttja sin ställning, har vi kunnat se en trend med breddning av verksamheter som riskerar att ta marknadsandelar på bekostnad av privata aktörer.

De statliga företagens agerande riskerar därmed att bryta mot konkurrenslagen, samtidigt som det ökar statens inflytande på kommersiella marknader. Detta är en utveckling i strid med den Kristdemokraterna vill se för statligt ägande. Men även

myndigheter har på senare tid gjort stora instieg på öppen marknad genom att delta i upphandlingar med varor och tjänster.

Näringsministern, som är ansvarig för ägarpolitiken i det statliga ägandet av bolag, och finansmarknads- och konsumentministern, som är ansvarig för förvaltningen av de statliga bolagen, bör överväga hur risken för konkurrens i än högre grad ska kunna undvikas. Bland de statliga företagen återfinns bl.a. Infranord AB som jobbar med anläggningsarbete, Swedesurvey som sysslar med lantmåteritjänster i utlandet och ett ryskt bolag som ägs tillsammans med staden Sankt Petersburg. Det är bara tre exempel på bolag som inte borde kunna motiveras tillhöra statens kärnverksamheter, och som inte lika gärna skulle kunna drivas av privata aktörer.

Statliga företag har börjat bredda sina verksamheter och etablera sig på nya marknader med de konkurrensfördelar som är unika för företag i statlig ägo och som privata företag inte kommer att kunna konkurrera med på lika villkor. Att skapa inhouse-verksamheter som agerar på öppna marknaden är inte i linje med bolagens uppdrag enligt Kristdemokraterna.

Debatten om den svenska statens ägande är mycket viktig. Det handlar inte i första hand om att sälja företag utan om att staten som ansvarsfull ägare lever upp till rådande lagstiftning. Det finns bolag som staten äger med särskilda samhällsuppdrag, liksom verksamheter inom bolag där det borde finnas ett säkerhetspolitiskt tänkande för att upprätthålla landets infrastruktur, oavsett digital eller fysisk.

Därför kan det vara intressant med en transparent översyn av de statliga bolagens aktiviteter i form av intern verksamhetsutveckling som sträcker sig utåt mot, och i konkurrens med, andra aktörer. Alla myndigheter bör också genomgå en översyn av vilka verksamheter som är konkurrerande med privata företag. Det tydligaste exemplet är Krimprod vars verksamhet kan motiveras med att sysselsättning ges till intagna i Kriminalvården – men där särskilt tvätteritjänsterna som erbjuds på öppna marknaden genom deltagande i upphandlingar, inte går att konkurrera med från andra företag med högre kostnader för utfört arbete.

Detta slår tyvärr även igenom i kommuners och landstings/regioners egna verksamheter eller deras bolags upphandlingar, som konkurrerar på den kommersiella marknaden, oavsett om det handlar om tvätteritjänster, ägande och drift av konferensanläggningar, campingar, spa, tryckerier eller annat. Det offentliga ska inte konkurrera med det privata såvida det inte krävs en särskild insats på ett väl definierat område för att främja tillväxt och utveckling under begränsad tid.

Export och frihandel

En förutsättning för att de stora globala klyftorna ska kunna minska är handel på rättvisa villkor över hela världen. Det är främst genom handel som de minst utvecklade länderna med egen kraft kan resa sig ur fattigdomen. Därför måste en fri och rättvis handel utvecklas där geografiska gränser har minskad betydelse. Handelshinder som tullar och exportsubventioner bör alltså motverkas.

Handel binder samman länder och marknader världen över; inte minst tillkom Europeiska gemenskapen, eller EU numera, som en del i arbetet för fred och frihet. Större export gynnar företag, konsumenter och samhällsekonomin i stort då det innebär ökade intäkter och möjligheter till specialisering och storskalighetsfördelar. Också

import har positiva effekter på ekonomin då det ger fler valmöjligheter, lägre priser och att varor som skulle vara dyra att producera i exempelvis Sverige kan köpas in billigare från utlandet. Detta gör i sin tur att svenska varor kan produceras till lägre kostnader och bli mer konkurrenskraftiga.

Den svenska exporten ökade med 7,4 procent 2014–2016. Största exportmarknaderna var Norge och Tyskland och det var även från dessa länder som vi importerade mest varor.

Nära 40 procent av den svenska varuexporten utgörs av industriprodukter som maskiner och transportmedel. Hit räknas bland annat också export av telekomprodukter. Sveriges basindustri med skogs-, stål- och gruv- samt kemiindustrin står också för en betydande del av den svenska varuexporten. Exempel på stora importvaror är olja, bilar samt el- och teleprodukter.

Tjänstehandeln domineras av olika slags affärstjänster, tekniska tjänster samt resor, transporter och övriga affärstjänster. I den sistnämnda gruppen ingår bland annat tjänster relaterade till forskning och utveckling.

Sedan Sverige gick med i EU 1995 har vi inga egna frihandelsavtal. De frihandelsavtal som gäller för EU gäller också för Sverige. EU har redan idag frihandelsavtal med ett stort antal länder och håller dessutom på att förhandla ytterligare avtal, till exempel med USA, det så kallade TTIP. Handelsavtalet mellan EU och Kanada, CETA, blev beslutat av Europaparlamentet i början av 2017, men väntar fortfarande på beslut i riksdagen.

Handeln mellan USA och Sverige har stor betydelse för tillväxt och framväxten av nya jobb i vårt land. De pågående förhandlingarna syftar till att lyfta handeln ytterligare och ge EU:s medlemsländer en puff framåt i ekonomin. TTIP kommer att möjliggöra ökad export till USA, vilket behövs efter en lång tid med låga siffror. 91 procent av företagen i Sverige som handlar med USA är små och medelstora företag. Det som kan gynna deras verksamheter är att minska problemen med olika standarder för produkter, certifieringar eller utformning av tariffer som gör det dyrt och svårt. Därför är det av stor vikt för oss kristdemokrater att även de små och medelstora företagens behov täcks upp i TTIP-förhandlingarna. Läget efter förändringen på presidentposten i januari, har dock blivit mer svårtolkat då officiella åsikter ändrats från den amerikanska sidan angående värdet av olika handelsavtal, inklusive TTIP.

Alla varor är dock inte konventionella varor. När det kommer till handel med krigsmateriel bör handeln ske med demokratier som inte befinner sig i krig. Kristdemokraterna var pådrivande för ett demokratikriterium i Krigsmaterielutredningen, KEX. Kristdemokraterna vill också se att motköpsaffärer som är vanligt förekommande vid handel med krigsmateriel ska minska för att på sikt upphöra helt. Detta bör också vara den hållning Kristdemokraterna har när internationella överenskommelser sluts för att motverka motköpsaffärer även internationellt.

Exportstrategi

Regeringen lade fram en ny exportstrategi 2015 med 22 prioriterade områden och identifierade fem utmaningar för svensk export: Att nå tillväxtmarknaderna i högre grad, fler små och medelstora företag måste våga och vilja exportera, svenska varor och tjänster måste hamna högre upp i förädlingskedjan, Sveriges attraktionskraft måste öka genom att bland annat locka hit internationella evenemang samt den globala handeln måste hållas uppe.

Kristdemokraterna delar regeringens uppfattning om utmaningarna, och att merparten av förslagen på åtgärder för att möta dem är nödvändiga men i delar av detta ger vi andra förslag. Att regeringen vill skapa bättre övergång från bistånd till handel genom utökad utbyte med internationella organisationer är en bra väg att gå för att skapa möjligheter för människor till egen försörjning. Men det är viktigt att EU och andra handelspartner lever upp till sina åtaganden inom ”Aid for Trade”, som är ett initiativ som syftar till att ta ett helhetsgrepp på handelsrelaterat bistånd. Detta ligger även inom FN:s globala hållbarhetsmål, särskilt 8.a: ”Öka det handelsrelaterade stödet (Aid for Trade) till utvecklingsländerna, i synnerhet de minst utvecklade länderna, bland annat genom det förstärkta integrerade ramverket för handelsrelaterat tekniskt bistånd till de minst utvecklade länderna (Enhanced Integrated Framework for Trade-Related Technical Assistance to Least Developed Countries).”

Regeringens ambition att skapa regionala exportcenter med information om möjligheter till export och samarbete för finansieringsmöjligheter har resulterat i totalt sex stycken i dagsläget: i Dalarna, Kronoberg, Skåne, Västerbotten, Västra Götaland och Östergötland. Arbetet påbörjades 2016 och fortsätter under 2017.

Utformningen av exportcentren utgår från regionens förutsättningar vilket betyder att det kan se lite olika ut i olika regioner. Det övergripande målet är att företag får kontakt med rätt person, i rätt organisation, med sin fråga, inom 24 timmar. Till ytterligare hjälp har regeringen skapat ett ”Team Sweden”, som består av 19 myndigheter och organisationer. Business Sweden har fått medel av regeringen för att koncentrera sig på de största affärerna, vilket enligt Kristdemokraterna inte ska motverka det faktum att fler små och medelstora företag ska få hjälp att växa och utvecklas. En viktig del är ökad kunskap om vikten av standardisering av produkter och tjänster för att kunna vara intressanta för export till andra länder.

Vi tror också på en ökad uppmärksamhet för EKN – Exportkreditnämnden – som har regeringens uppdrag att främja svensk export och svenska företags internationalisering. Det gör man genom att försäkra exportföretag och banker mot risken att inte få betalt i exportaffärer, så att de kan genomföra fler säkra exportaffärer. Om företag får bättre information om möjligheten att söka garantier där, kan det bidra till att fler vågar exportera.

Migration viktigt för ökad handel

Öppenhet och solidaritet har bidragit till att Sverige har byggt relationer till många länder runtom i världen. Hur Sverige kan ta tillvara de människor som kommer hit är en viktig fråga för den enskilde som kommer men också för Sveriges utveckling. Därför är det angeläget med en fungerande integrationspolitik. Vi bör skapa ett bra klimat för arbete och eget företagande, där kunskap om olika affärskulturer och personer med stora språkkunskaper kan bidra till ökad export.

Anslagsbesparing

Kristdemokraterna bedömer att det finns utrymme för en justering av anslagen till de myndigheter som tillämpar pris- och löneomräkning (PLO). Lönekostnader svarar för en betydande del av myndigheternas utgifter. En nedjustering av PLO skulle bidra till

effektivisering av myndigheterna, samtidigt som det finansierar prioriterade satsningar. Justeringen är beräknad som en 30-procentig minskning av PLO-uppräknningen under 2017–2020, vilket innebär 1,9 miljoner 2017 och därefter 29 fram till 2020. Myndigheter inom utgiftsområde 4 och 6, såsom Polismyndigheten och Försvarsmakten, är undantagna från PLO-besparingen.

Penilla Gunther (KD)

Jakob Forssmed (KD)

Aron Modig (KD)

Caroline Szyber (KD)

Robert Halef (KD)

Désirée Pethrus (KD)

Larry Söder (KD)